

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

V oceno smo prejeli.

»Slovar tujk.« Ravnokar v založbi Jugoslovanske knjigarne izišli »Slovar tujk« ima namen, služiti potrebi vseh družabnih slojev z razlago in pojasnilom številnih tujk, ki se vedno bolj pojavljajo vsled naraščajočega napredka na vseh poljih duševnega in materialnega prizadevanja v naš jezik in vsakdanje življenje. V slovarju najdemo vse, kar je laiku nepoznanega, tujega; seveda z dodatkom, od kje beseda izhaja. Zgodi se, da tujke mnogi čisto mehanično in iz navade rabijo, ne da bi jih razumeli in pravilno tolmačili. To pa ima slabo stran, da se večkrat važni pojavi v dnevi politiki, znanstvu, tehniki in družabnem življenju razlagajo brez pravega razumevanja, kar je večkrat vzrok neljubim zablodam. — »Slovar tujk« je zanesljiv vodnik in tolmač v številno množico tujih izrazov, katerih je danes prenatrpano dnevno časopisje. Knjiga pa ima obenem tudi namen, one tujke, ki jih lahko pogrešamo, posloveniti in nadomestiti z dobrimi domačimi izrazi. Kjer pa to ni bilo mogoče, pa so vsi tuji izrazi z opisom razloženi in pojasnjeni. — »Slovar tujk« je nujna priročna knjiga za vsakogar in Slovenci smo z njim končno le izpolnili občutno vrzel v naši zbirki slovarjev. Ta priročna in prepotrebna knjiga stane v celo platno vezana 50 Din, po pošti 3 Din več. Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Mati vzgojiteljica. Vodilne misli krščanskega vzgojeslovja, III. izdaja; 1929. Založila uprava dekliskega lista »Vigred«, Ljubljana, Ljudski dom. — Cena Din 16.—. Vzgojnih knjig, ki bi bile praktične, takoj porabne in

res zmožne dati nasveta v vsakem slučaju vzgoje, takih vzgojnih knjig nam manjka. Dokaz za to je bila potreba, da je išla »Mati vzgojiteljica« v tretji izdaji. Matere, vzgojiteljice, učiteljice, voditeljice vzgojnih organizacij so ji dale laskavo izpričevalo, da jim je bila doslej učiteljica in svetovalka v vseh vzgojnih vprašanjih in verna pomočnica pri vzgojnem delu. Prav taka želi ostati tudi v svoji tretji izdaji. Saj se je potrudila, da se v novi, predelani izdaji ozira na vse vzgojne momente sedanje vzgojne dobe. Kar je bilo težje umljivega, je nova izdaja odstranila in nadomestila z lahko umljivimi odlomki iz del naših prvih pripovednikov. Devetero poglavij pa zdržema, drugo iz drugega spremlja otrokovo vzgojo od prvega dneva, ko je materino vzgojno delo samo nega telesa, pa preko prvih duševnih pojavov, prisrčnega otroškega čebljanja in prvih zavednih stikov z zunanjim svetom ter preko vzgoje uma, čuvstev in volje, ter še preko nujnih stikov doma s šolo, in še odraščajoči mladini in nje samovzgoji do vstopa v življenje. Posebne vrline te vzgojne knjige so: praktična vsebina, jasen, lahko umljiv jezik in izredno nizka cena. Zato si jo lahko omisli vsaka slovenska žena, bodisi mati ali ki bo šele postala, bodisi dekle, ker bo vsaka našla v nji bodisi za vzgojo ali samovzgojo koristnih nasvetov in navodil. Naravnost neobhodno je potrebna dekletom, ki obiskujejo gospodinjsko šolo ali gospodinjski tečaj, kjer se vzgojeslovje najuspešneje obravnava ob roki te knjige. Ker naklada ni velika, naj si jo zavodi, tečaji in posameznice takoj naroče.

Uredniška molčečnost.

Jadranka. »Poezija letne noči.« Črtica ima nekaj posameznih lepih stavkov, v celoti ni godna za v javnost. Kot vaja v pisateljevanju za Vas sev ni brez koristi.

L. J. D. »Črtica iz mojega življenja.« Čuvstva imate, pevski obliki pa niste še kos. Metrum, ritem in še marsikaj, kar označuje pesniški jezik, Vam je neznano ali pa se ne morete izraziti. Tudi slovniške napake razodevajo, da manjka potrebne izobrazbe za pisateljski poklic.

T. P. »Preropenje.« Marsikaj lepega, žal, da je premalo umetniško obdelano, da bi zgrabilo in dobro izrazilo glavno misel. Čuti se pomanjkanje notranje enote in zaokroženosti. Krajši sestavki se uveljavijo le, ako so kar se da dobro izpiljeni.

Rosaja. — Ako utegnate pri svojem poklicnem delu, le pišite. Nekaj zmožnosti imate. Razume se, da ima uredništvo pravico črtati, kar je manj primerno izraženo. Sestavki v prozi lažje prenesejo popravo kakor pa v vezani besedi.

Vseбина.

Bratje in sestre!	169
Naš izlet v Prago	170
Francka: Sveta radost	172
Franjo Neubauer: Pamet in srce	173
Lojze Golobič: Olga	173
Pavla M.: Zvestoba	177
Francka Zupančič: Odlomek	178
R. S.: Slovo	178
Pavla M.: Pobožnost	178
V. R.: Svetovaclavski dnevi orl. v Pragi	179

Lojzka Horvatič: Sestra, pojdi tudi ti na delo!	183
Ali je telov. potreb. tudi kmetsk. dekletu?	183
Pavla M.: Poštenost	184
Brat Nardžič: Dekle z zagonetkami v očeh	184
Od srca do srca	187
Rožni dom	188
Vigrednica-gospodinja	189
Organizacija — Drobiž	192

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VII — V Ljubljani, 1. avgusta 1929 — Štev. 8

Bratje in sestre!

Orlovstvo je v Pragi na celi črti zmagalo! Vse ulice, trgi, hiše, okna, balkoni, tisočeri stolpi, predvsem pa Stadion na Strahove so bili priča veličastnega orlovskega triumfa, se prelivali v narodnih in državnih barvah ter odmevali v en sam mogočen pozdrav orlovstvu. Na stotisoče ljudi je prisostvovalo temu slavju, se čudilo številčni moči in rasti orlovstva, organizatoričnim sposobnostim, tehnični izvežbanosti in pripravljenosti, njeja vernosti ter ljubezni do naroda in države. En sam javen nastop je zadostoval in razpršile so se vse fraze o brezdomovinstvu katoličanstva in katoličanov. Kajti cela proslava je bila ena sama visoka in zmagonosna pesem orlovstva do ustanovitelja srednjeveške češkoslovaške države sv. Vaclava, s čimer se je na eklatanten način manifestirala nacionalna zavest orlovstva do naroda in države. Ta zmaga je tem pomembnejša in veličastnejša, ker se rekrutira orlovstvo po ogromni večini iz delovnih stanov, t. j. kmeta in delavca. Orlovstvo si mora zato šteti v čast, da je ravno ta delovni človek pred vsem svetom dokumentiral svojo neomejeno vdanost in zvestobo narodu in državi.

Za to zmago ne zaostaja naša jugoslovanska.

Naša mednarodna tekmovalna vrsta si je priborila pod državno trobojnico po trdem boju v plemeniti tekmi šesterih narodov (Francozi, Čehoslovaki, Jugoslovani, Nemci, avstrijski in češkoslovaški Nemci) s svojo priznano disciplino, borbenostjo in tehnično izvežbanostjo, predvsem pa s trdno voljo, da položi pred svojega najvišjega protektorja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. lovorjev venec zmage, prvo mesto, ne samo v tekmah vrst, temveč tudi pri tekmah posameznikov.

Imena br. Kermavnerja, Ulage, Tomšiča in vseh ostalih članov mednarodne tekmovalne vrste ostanejo za vedno vklesana ne samo v analih orlovstva, temveč tudi v naših srcih, dočim bo bodrilo častno darito gospoda prezidenta Masaryka še pozne rodove k vztrajnemu orlovskemu delu in udejstvovanju.

Na častnih mestih bodo zapisana tudi imena naših orliških tekmovalk, ki so zasedle že pri svojem prvem nastopu v mednarodni areni kar drugo mesto. Enako bo blestelo v naših letopisih za vedno ime s. Pregljeve, ki si je priborila pri tekmah posameznic drugo mesto.

Ko Vam to sporočamo, si štejemo v prijetno dolžnost, da izrečemo na tem mestu svojo zahvalo in čestitke ne samo zmagovalcem in zmagovalkam, temveč tudi vsemu češkoslovaškemu orlovstvu, ki je prestalo na vročih praških tleh pred mednarodnim forumom z odličnim uspehom

svojo prvo veliko preizkušnjo. Predvsem pa gre naša zahvala vodstvu češkoslovaškega orlovstva za izvedbo ogromne organizacije izleta.

Bratje in sestre! Ta zmaga naj postane kamen-mejnik in zaklad, iz katerega naj zajema in črpa orlovstvo v bodoče novo vzpodbudo za čim intenzivnejše orlovsko delo na polju telesne, srčne in duševne kulture. Ta zmaga postani zvezda-vodnica vsemu našemu delovanju in nehanju, mogočna reka, plaz in orkan, ki nai zajame liki zračni val vse dele naše države k skupnemu blagoslovljenemu delu za orlovstvo, narod, Cerkev, državo in kralja.

V to nam Bog pomagaj!

Bog živi!

Predsedstvo

Jugoslovanske orlovske zveze.

A. G.:

Naš izlet v Prago.

Svetovaclavskih orlovskih dni v Pragi se je udeležilo krog 400 Slovenk. Izmed teh je bilo 109 članic-Orlic.

Točno ob določeni uri smo se 1. julija zbrali na glavnem kolodvoru, da se za 10 dni poslovimo od bele Ljubljane. Radostno razpoloženje je objelo vse izletnike. Smeh, vzkliki, pesem, zadnji pozdravi — in Ljubljana je za nami, je pozabljena. Naše misli hite na Velehrad, v Olomuc in zlato Prago. V Mariboru se nam je pridružil vlak s štajerskimi izletniki. Oba vlaka sta nas nato v kratki razdalji 15 minut peljala proti Dunaju, kjer smo se mudili 6 ur. Ogledali smo si cerkve in druge znamenitosti. Vodstvo izleta nam je preskrbelo brezplačne vstopnice za ogled cesarskih sob v Schönbrunnu in Hofburgu. Ogledali smo si 84 razkošno opremljenih sob. Vse sobe so še v prav takem stanju, kot so bile ob času, ko so jih zapustili zadnji Habsburžani. Ogledali smo si tudi sloviti šenbrunski zverinjak, v katerem pa manjka precej znamenitih živali, ki so podlegle posledicam stradanja še v svetovni vojni.

2. julija ob 14 popoldne smo se odpeljali z dunajskega vzhodnega kolodvora proti Velehradu in Olomucu. Na postaji Břeslava so nas češki bratje in sestre sprejeli zelo pristrčno. Po starem slovanskem običaju so nam ponudili najprej kruha in soli, nato so nas pogostili z okrepčili: brezalkoholne pijače, pivo, pecivo, kolikor je kdo hotel. Kar užaljene so bile sestre Čehinje, ki so, oblečene v slikovite narodne noše, ponujale pecivo v lično okrašenih košaricah, če je kdo odklonil. Med silnim navdušenjem se je po kratkem odmoru odpeljal en vlak v Olomuc, drugi na Velehrad (žel. postaja Uhersko Hradište), kamor smo dospeli ob 17. uri. Tudi tu so nas sprejeli nad vse pristrčno in nam postregli s črešnjami in pecivom. Pozdravili so nas duhovščina ter češki Orli in Orlice. V imenu slovenskih Orlic je pozdravila češke Orlice s. Kati Hlebčeva ter jih v pristrčnih besedah povabila da nam leta 1931. vrnejo obisk v Ljubljani. Češke sestre so nato našim Orlicam in Orlom podarile šopke cvetja, nakar se je razvil sprevod odnosno procesija v krasno romarsko cerkev, posvečeno sv. Cirilu in Metodu. (Slovito božjo pot je v zadnjih treh mesecih obiskalo nad sedemdeset tisoč romarjev.) Zvečer in drugi dan zjutraj, 3. julija, smo opravili romarske pobožnosti in se nato vrnili ob 6. uri na postajo Uhersko Hradište. Pred odhodom vlaka smo zapeli nekaj slovenskih pesmi. Strmeli so češki bratje in sestre nad lepoto slovenske pesmi!

Pot nas je peljala po češki zemlji proti Olomucu.

Po prihodu v Olomuc smo se v sprevodu podali skozi mesto. Pred mestnim magistratom nas je v imenu mesta pozdravil mestni župan. Za pristrčen sprejem in pozdrav se je zahvalil predsednik Jugoslovanske orlovske zveze dr. Žitko. Sprevod je nato krenil k mavzoleju jugoslovanskih vojakov, kjer je naš prevzvišeni knezoškof dr. Jeglič opravil sveto mašo. Zalni slovesnosti so prisostvovali cerkveni dostojanstveniki ter zastopniki vojaških in civilnih oblasti. Po končani slovesnosti smo se preko Pardubic in Kolina pripeljali v Prago ob 18. uri ter izstopili na Wilsonovem kolodvoru.

Sprejem v Pragi je bil tako pristrčen, da ostane vsem izletnikom za vedno v spominu. Po oficijelnem sprejemu so se Orli in Orlice in drugi izletniki uvrstili v sprevod ter korakali po mestu, povsod burno pozdravljani.

Že pri tem prvem pohodu so vzbujale slovenske Orlice v svojem novem kroju tako pozornost, da so mnogi gledalci sprevod ustavljali in nas izpraševali, kdo in odkod smo.

V naslednjih dneh so si drugi izletniki ogledovali znamenitosti Prage, za Orlice pa se je takoj začelo delo, ki jim ga nalaga organizacija: tekme, skušnje, nastop na akademiji in na Stadionu, sprevod itd. (Izčrpno poročilo o tekmah in nastopu je na strani 179 i. d.) Na tem mestu naj omenim le, da so slovenske Orlice s svojim novim krojem, kjerkoli so se pokazale, vzbujale splošno zanimanje. Prav do podrobnosti se je občinstvo zanimalo za to umetnino.

Višek občudovanja pa je izzval pogled na četo slovenskih Orlic — 98 po številu —, ko so v petek 5. julija v strnjениh vrstah korakale z zastavo Slov. orliške zveze in zastavo orliškega krožka Jesenice v slavnostnem sprevodu. Vsi praški časopisi, brez razlike strank, so obširno pisali o sprevodu in poudarjali, da je bil tisti del sprevoda, kjer so v svojih originalnih krojih korakale slovenske Orlice, najzanimivejši in najlepši. Tudi dopisniki tujih listov so se podrobno zanimali za slovenske Orlice in njih res umetniški kroj.

Mnogo čeških sester je prosilo, da bi z našimi Orlicami zamenjale peče (pokrivala). V par slučajih so to res dosegle. Bolj radodarne so bile slovenske Orlice s krožkovimi odznaki ter so jih mnoge dale češkim sestram za spomin. Kar neodjenljive so postale češke sestre, ko so slišale, da je tudi za odznake napravil načrt vseučil. profesor Plečnik, ki ga Čehi tako dobro poznajo.

Naj omenim še sprevod narodnih noš. Razvil se je po istih ulicah in pred isto publiko, kot v petek orlovski sprevod. Skupina slovenskih narodnih noš je vzbudila silno občudovanje. Pestrost, živahnost in prekipevajoča radost sprevoda je na gledalce silno vplivala. Vsa Praga je za čas sprevoda pozabila na vsakdanje bridkosti in težave življenja.

Po končanih slovesnostih orlovskih dni, smo se v ponedeljek 8. julija pristrčno poslovili od čeških bratov in sester.

Na povratku smo se ustavili v Judenburgu in pri Gospe sveti. V Judenburgu, kamor smo prispeli 9. julija ob 6. uri zjutraj, je bral v farni cerkvi naš prevzvišeni vladika dr. Jeglič sv. mašo za naše umrle vojake. Po sv. maši je na pokopališču v Judenburgu zapel zbor »Ljubljane« ganljive žalostinke, duhovniki z vladiko Jegličem na čelu, pa so odpeli pretresljivo libero. Bil je to ganljiv trenutek, ko je malokatero oko ostalo suho. Saj počivajo tam, v tuji zemlji bližnji in daljni sorodniki mnogih izletnikov.

Ob 10. uri smo dospeli na postajo Gospa sveta (Maria Saal), nakar smo se v procesiji podali k romarski cerkvi Gospe sveti. V cerkvi so bile takoj pri vseh oltarjih sv. maše, »Ljubljana« je pa na koru pela najlepše slovenske cerkvene pesmi. Kameniti prestol na Gosposvetskem polju — priča naše slavne preteklosti — je bil od avstrijskih orožnikov močno zastražen. Vendar so si ga izletniki lahko nemoteno ogledali.

Z Gospe svete se je prvi vlak odpeljal proti Ljubljani, drugi proti Mariboru. Vozove smo okitili z zelenjem. V trenutku, ko smo prestopili državno mejo, so iz vseh oken vlaka zaplapolale državne in slovenske zastavice. Med nepopisnim navdušenjem smo se ob pol petih pripeljali na Jesenice, kjer je bil peron poln veselega občinstva. V imenu mestnega župana in Jeseničanov je pozdravil naše mednarodne zmagovalce duhovni svetnik Kastelic. Godba jeseniškega delavskega društva je odigrala državno himno, nakar nas je vlak med igranjem orlovske himne in živijo-klici odpeljal proti Ljubljani.

Ob pol sedmih smo se pripeljali zdravi in veseli v belo Ljubljano. Nič več nismo čutili svoje utrujenosti, val navdušenja je objel vse! Po prisrčnih pozdravil, ki so jih bili deležni Orli, Orlice in drugi izletniki, se je s kolodvora v mesto formiral zmagovalen orlovski sprevod. Na čelu sprevoda so nosili prapor Prosvetne zveze, Slovenske orlovske zveze, Orlice pa prapor Slovenske orliške zveze.

Praporom je sledil avtomobil, v katerem sta se peljala knezoškof dr. Jeglič in oblastni komisar dr. Natlačén. Za avtomobilom so korakale mednarodne telovadne vrste, godba dravske divizije ter oddelki Orlov in Orlic. Sprevod so zaključili civilni izletniki. Nepretrgan špalir je tvorilo po ulicah občinstvo, ki je zmagovalce burno pozdravljalo. Razhod se je vršil na Medjatovem dvorišču.

* * *

Kaj smo pridobile v Pragi Slovenke, zlasti Orlice? Videle smo, da orlovstvo za širjenje svojih, vse lepo in dobro obsegajočih idej, ne pozna nobenih ovir. To naj nam bo bodrilo za neustrašeno in požrtvovalno delo v naših krožkih.

Drugo je to: Med slovenskimi Orlicami in med ljudstvom sploh je močno ukoreninjeno mnenje, da dekle, ki je dopolnila približno 25 let, ali ki se poroči, ne spada več med Orlice. Ali ste videle češke sestre? Štiridesetletne in še starejše članice v kroju, to ni nič nenavadnega. Mlajše članice so zato silno samozavestne, ker se ne čutijo osamljenih. Tako si moremo tudi razlagati visoko število izredno zavednih čeških Orlic.

Pa bo katera rekla: »Kako naj bom še pri Orlicah, ko sem si enkrat ustanovila lastno ognjišče?« Dekle, ki ji je bilo, biti Orlica, srčna potreba, ki je bila Orlica z dušo in telesom, ne bo nikoli zgubila stikov za organizacijo. Tudi kot žena in mati bo vsak čas pripravljena manifestirati za naše ideje in mlajše članice s svojimi izkušnjami moralno in dejansko podpirati.

O teh mislih naj se v krožkih na sejah in sestankih razpravlja. Sklenimo pa, da bomo število članic v doglednem času podvojile. S smoternim in resnim delom nam to doseči ne bo težko.

Francka:

Sveta radost.

Ali se ti ne zdi, da se skoro še nevidno že nagiba leto svojemu večeru? Sicer so še dnevi na vrhuncu in travnik in polje še zapravljava v krasu in opoju pestrega življenja, toda globoko, globoko že veje dih skrajnega dozoretja, trudno upogibanje pod lastno, blagoslovljeno ležo.

Se ti zdi tako? Zreš še z marčevimi očmi in se spomniš še naše velikonočne misli? Zveni še v Tvojih dneh beseda o zvestem tovarištvu, o dobroti in usmiljenju napram vsem, ki stoje pomoči potrebni na naši poti? In kako izgleda v tvojem vrtiču? Bi smela tvoja nebeška mamica vanj ob vsaki uri in ne bi stopila na kako strupeno cvetko ali plevel? In nisi pozabila tolažljivih besed in pesmi v bodrilo žalostnim srcem? Prav počasi, nevidno se nagiblje leto večeru... Enkrat, duša, boš i ti na vrhuncu življenja in treba ti bo obrniti korak proti večeru. Dolgo je lahko še, ali pa prav kmalu; ne vemo.

Kadar stojiš časih na blestečem vrhuncu hriba in gledaš jasno pokrajino v dolini, si gotovo želiš: »Tako bi videla rada svojo mladost pred seboj, ko bo moj dan najvišji. Tako čisto in cvetočo, tako neoskrunjeno božjo misel naj pozdravijo duše pretekla leta in se ji zahvalijo v ponižni radosti!«

Si že občutila globoko, čisto, sveto radost? »Oj kolikrat,« boš odgovorila. »Tu, tam, med tovarišicami; niti prešleli jih ne morem, toliko jih je...« In če je temu tako, te blagrujem iz srca... četudi nisem mislila, da se veselje in zabava tolikrat zamenjata. Sestri sta pač in v vsem si skoro podobni na prvi pogled, toda če ju opazujemo natančneje, vidimo obličje radosti žareti jasno in mirno; a v očeh zabave plapolata skrit, nesvet sij in krog ustev... ostru poleza dolgočasnega naveličanja.

Le poglej enkrat ubožice, ki morajo preplesati vso dolgo zimo, prehiteti poletje od veselice do veselice, in vprašaj, kako jim ugaja, če je njih življenje istinito zavidljivo in v odgovor dobiš: »Dolčas je!« Poglej radosti hrupnih, letnih semnjev, predpustnih noči, kak kvas puščajo v čašah? Veruj mi, da to nikdar ni prava radost, ki ne vzklika polna harmonije iz dna: »Gospod, hvala ti!«...

Pravo veselje pokaže lahko tudi resen obraz; imenuje se izpolnjena dolžnost in se ne boji žrtev in odpovedi. Prava radost se lahko majhna, majhna vtihotapi v topel pogled dragega srca, stoji pa lahko tudi brezmejno velika pred teboj v od kadila prepojenih svetilnic, polaga skrito darila pod božično drevesce. Prihaja kot dolgozaželeno dopolnitev srčne želje. Stopa kraljevsko oblečena in ti ovija od skrbi utrujeno čelo s pisanimi venci uspehov... ali pa boža tudi kot ponižna dekla žuljave, zdelane roke v večerih počitka. Veselje blagoslovlja tvoje srce po vsakem usmiljenem, dobrem delu, blagoslovlja tvoje noči, če tvoj dan ni krenil s pravega tira, ker prava radost biva le v čistem srcu in neomažeževani duši. Kakor beži od množice in se ogiblje širokih cest, tako je tudi nikdar ne najdeš v bleščečem, pozornost vzbujajočem oblačilu. Po čem jo pač lahko spoznaš? Po plemenitosti darov, ker so od Boga in vodijo zopet k Bogu.

Če si kdaj v življenju skopa, bodi skopa z radostjo. Ne zamudi prilike, da ne bi darovala radosti in je ne sprejmeš sama malenkostne vase in bodisi le hvaležen pogled cvetice kraj ceste. Katera se priučij te umetnosti, ne bo nikdar docela uboga v življenju, ampak bo postala polagoma odsvit radosti, solncece svojemu bližnjemu, srce, odprto vsej lepoti v nas in krog nas.

Franjo Neubauer:

Pamet in srce.

Pamet hladna, trezna, modra
srce je pokarala:
»Kaj mi tožiš, da te sreča
stokrat že je varala?!

Z mano hodi in ne blodi!
Svet resnice pokažem ti!
Ne poslušaj želj sanjavih!
Sama jaz ne lažem ti!«

A srce je — zajokalo!
Pamet je utihnila.
»Reveček ti, nepoboljšljivi,«
tihu le je vzdihnila.

Nastopila spet je pamet
svojo trdo, varno pot,
a srce odšlo iskal je
novih slo — prevar in zmot!

Lojze Golobič:

Olgica.

8. Njeni fantje.

(Nadaljevanje.)

Pod oknom spi noč, v podstrešni sobi spi noč, na senožeti spi noč. Olgica ne spi. Pala je v postelj, kakor je prišla s senožeti. V blazino brez tolažbe ihti. Od mrtvih bi vstal, če bi slišal njen obupni klic: Števo, Števo, kaj si storil z menoj... Le štiri tesne stene čujejo. Od joka ji obnemore glas. Samo telo se ji sunkovito stresa, kakor da hoče iz njega duša. Solze ji lijejo same, tihe. Oni obupni krik je zamrl.

Pa ni več solzá, da bi tolažbo dale; vse so iztekle. In ni miru. Samo neko mrtvo, brezizrazno čustvo je ostalo: če se vračaš s pogreba in stopiš v prazno sobo... Nič ti ni, če se tisti hip grunt spepeli in umre...

Olgica prekriža roke pod glavo in bolno strmi v strop.

Iz srca ji polzijo misli:

»Stara sem; nimam več upov in ne željá. Oni, ki me je držal, da nisem zdrsnila v globel, me je izpustil. Česa še čakam! Pridi smrt, nocoj si moja mati. Odnesi me to noč tja, kjer ni prevar, ni solz, kjer je večni mir...«

Od trtja pod cesto lije mehka tišina. Brezglasno kakor duh pleza po brajdi v podstrešje. Sočna kakor jutro vse kote poji. Leže na postelj in Olgici oči hladi...

Ta tišina! Prek vseh polj in grobov in lesov leži. Kakor mrtvo morje. Tiho in ljubeče šepče dušam: Odprite se, skesajte se, spovejte se! Nad vami gre duh božji... Vse se ruši, kar je grešnega, le tiho se čuje, kako duše jecajo in molijo...

Olgica pokojno premišlja svoj vek:

»Nihče pred Števom ni bil Števo. Nihče me ni vprašal, odkod in kam. Vsi so prišli po isti poti, lagali se in zopet šli. Niti eden me ni pozival, naj grem na novo pot; ta edini — Števo. Samo on! me je prosil, naj sežgem spomine preteklosti, naj grem ž njim v novi vek. — Izreden človek, ki bo v mojem srcu do zadnje ure. Vzgojil me je šele on! Kje si bil moj brat, moja mamica! Da si ti prvi, nikdar ne bi drugega videla, nikdar laži tega sveta... Zdaj pa umiram trudna od krivic... Na zatonu sreče mislim nazaj. Starka brodim po spominih. V vrsto jih bom postavila kakor otroke in jih gledala. — Pisani so nekje v tolažbo starim dnevnikom. Ti dnevi so tu: duh se bo vračal, kamor telo ne more nikdar več...«

Vstane, vžge lučko, vzame ključ in odklene škatlo: v njej leži dnevnik; med listi sta zamotana dva krvava robca. Trese se ji roka, ko nese k ustom te svetinje ljubezni.

»Števo, prav si rekel, da ta kri ne bo moja. Le drugo nisi prav rekel, da bo šla ta v penzijo in da pride od drugega sem... Glej, ta bo šla z menoj v grob.«

Sede k oknu in čita prvo stran dnevnika preteklih — mladih let:

Pišem, da mi bo lažje. Težko je srcu. Ne more samo nositi. Dete je. Ne more v svet dati, ker bi ga bičali. Svet ne bi videl srca, le greh. Zato se bom izpovedala to noč le tej drobni knjižici, ki je nihče čital ne bo...

Od Jureta sem prišla k trgovcu Tomažu.

Tomaž je suh mož, skrben in pobožen. Oče nam je in veren gospodar. Vsi smo mu otroci. Še stari, gluhi Jur, ki ovce pase. Plača in kazni, kakor nam gre. Žena mu je že davno v grobu. Edini sin Joža, študent trgovske šole, se je zgubil. Tako pravijo ljudje, jaz ga pa ne poznam. Da nima duše, pravijo, da nima Boga, pravijo.

Prodajam v trgovini. Srce mi je tako srečno! Kakor da me nekdo ziblje v zibki.

Nimam skrbi, nimam željá, nimam žalosti. Samo pojem in z očetom Tomažem v cerkev hodim...

Joža, rekli so, da nimaš duše. Lažejo. Tvoje oči, tvoje besede morajo imeti dušo. Visoko, sloko telo ima, rdeča lica, črne brčice. V očeh ima dva ognja. Kamor pogleda, se vname.

»Ho, naša nova grlica!« je rekel, ko je prišel; stisnil mi je roke. »Lepa si, Olgica, odkod so te prinesli?«

Pa ne bi imel duše! Verujem vanjo kakor v nebesa...

Vsak dan sedi v trgovini in mi čita pesmi.

Pravi: »Pesem je življenje, pesem je ljubezen, pesem si ti, Olgica... Jaz pa bom to pesem zapel.«

Tolmačil mi je »Mornarja« in sem jokala. Pa je od zadaj prišel in me v solze poljubil.

Da Joža nima duše? Angel je...

Srce mi je bolno.

Od onega poljuba mi je bolno. Kakor roža na vrtu se mi odpira. Nič ne vem, kako je to: solnce je svetlejšje in večje. Moje okno se je razmaknilo po vsej steni. In vidim skozi hrib na drugo stran.

Joža je stokrat lepši kakor prvi dan. Njegova beseda! Tako govore v nebesih...
Če Jožeta eno uro ni, me boli. Večnost je čakanje. Ko pride, mi hoče srce iz nedrij.
Nikdar nisem za to čuvstvo vedela.

Ljubim...

To besedo čitam všepovsod: v veselem drevju, v ptičji pesmi, v večernem zvonu,
v nočni molitvi: Ko ležem spat, napravim po dva križčka na čelo, na ustne, na prsa:
enega zanj, enega zase...

Kamor pogledam, je on; kamor se zamislim, je on: lep, močan, dober.

Jočem.

Sinoči sem bila kakor bela češnja na pomlad.

V črni noči je prišel Joža k meni. In je belo črešnje z mene stresel... Sama ne
vem, kako. Ves dan jočem. Trgovina je prazna, sonce ne sije, moje okno se je zóžilo
v lino...

V srcu mi je edina beseda: tat.

Jutri v jutro se bo vrnil Joža v šole...

Pišem, nič; znova pišem, nič.

In še bolj mi je trgovina tesna. Črna je kakor ječa. Na nebu je mrk.

Pismo od Jožeta.

Roke mi drhte, omot je velik. Zdi se mi, da je črn; ali pa je le moj strah v srcu
črn. Čitam drobno vrsto:

»Pozabi! In ne piši več. V meni ljubezni ni več...«

Tla se mi udirajo, police gredo okrog...

Ležim.

Pobrali so me in odnesli v postelj; saj ni nič, le krči mi srce trgajo.

Zdaj vem grdo resnico:

Moški nima srca. Vol je, ki se pase; ko je sit, gre.

Ne ve, kako trpimo; in da se prva rana nikdar ne zaceli, ker je najgloblja, ne ve.
Že smo blizu groba, pa še kri kaplja iz nje. Nič ne ve.

O, kakor da cvetje na livadi kosijo!

Moje srce se ne bo več vrni'o: le ena je ljubezen. Samo ta je nedolžna; bolj sem
takrat molila in prižigala zanj in zase lučko pred Marijo, kakor kdaj prej. Ene nelepe
misli ni bilo v srcu...

Zdaj ne morem več moliti, tema je pred Marijo. V srcu je porušen tempelj, v katerem
je gorela večna luč...

Tebe, Joža, je srce čakalo v dekliški sanji. Ko si stopil pred mene, sem vedela, da si
ti oni, ki je že davno v mojem srcu. Pa vendar si me z nožem v srce prav takrat, ko bi
šla v smrt za resnico, da si moj...

Oj, Joža, zakaj si me?

Zakaj si mi odprl srce, če nisi imel resnice!

Kdo ve, kaj sem trpela?

Nihče.

Kdo me sodi?

Ves svet.

O ljudje, o Kajni, ki ubijate in sodite!

Nikdo ne bo več moj...

Ali pa vsi... Tako nas ubijate, fantje!

Hlapec Tine, moj si.

Zakaj?

Ker si medved; pol vasi bi izdril. Duše nimaš; saj kolneš in se pretepaš. Moj si.
Pa ne kot Joža. Joža je imel celo moje srce; ti imaš le lupino...

Če te vidim, se ti smejem; če te ni, te pozabim... Na Jožo sem mislila podnevi
in ponoči. Samo toliko si moj. Le enega sem ljubila in mu verovala; on je šel: ž njim je
šla ljubezen in vera.

Tine, zbogom!

Od Tomaža grem. V soboto se vrne Joža. Bežim, ker srce mi je nepokojno za njim.
Umiralo bi pod isto streho ž njim... Ne! Naj misli, da mi nič ni! Daleč proč! Želim si
samote, da mislim nazaj. Da nihče ne bo videl, če bi mi solze drsele po licu...

Topusko, toplice; kraj, kakršen more biti v nebesih.

Sobarica sem, sirota, na katero sme položiti roko najboljši zanikaren gost.

Fej!

Upravitelj, moj gospod, ima trideset let, pa je lep, pa je sam...

Človek, ki robuje od zibelke, pozna šibo kot kruh. In če pride kdo z dobro besedo, mu poljubiš roko.

Zakaj ta beseda tolaži kakor molitev...

In če ti dá tvoj gospod dobro besedo? Če se ti smehlja? Če te nikdar ne kara? — V vodo greš zanj...

To je moj gospod...

Vsakokrat, ko pade mrak, grem ž njim skozi park.

In nihče ne veruje:

Olgica z upraviteljem!...

In govori mi o svoji domovini.

Kakor da poje: »Tam so holmi, na njih trtja in zidanice... In ljudje so živa srca... Med njivami stoji lesena kočica, v njej živi moja mati, moja edina ljubezen. Nikogar ne ljubim, v nikogar ne verujem od nje. Sirota je. Zato ji vsak mesec pošljem ves denar...«

O, moj gospod, kako si dober! Mojemu srcu si kri...

Jutro je rdeče, od zarje kaplja kri. Bojim se. Pod oknom šumi.

Pogledam:

V železje vkovan je moj gospod. Dva žandarja ga gonita.

Kriknem in se zrušim. Iz ust se mi izlije kri...

V bledem snu čujem s hodnika šepet:

»Poneveril je...«

Bežim, bežim... Tu so spomini, ki bole kakor Joža...

V hribju. Natararica sem v krčmi.

Umazana vas, fantje ponosni, žene tihe.

Kos jo poje. Za njim Polde. Dva samotarca. Bled je Polde, mršav, slaboten, a lep mu je obraz, dober, mil.

Taka je morala biti moja mati.

Poje, kakor da ima srce v ustih. Če me vidi skozi okno, mu glas trepeče.

Polde, ne misli na me. Ljubezni nimam, še grešnega čuvstva mi ne zbudiš...

O, Bog! saj to mi je bilo tuje do Jožeta!

Polde je bil sinoči v trgovini.

Mencal je kakor plašni fantek:

»Olgica, češ biti moja?«

Oči v tla.

»Lepo nama bo; ti boš kuhala, jaz šival, kos nama bo pel.«

Po'de, odpusti, nimam te rada. Nikogar nimam. Tvoje srce je lučko prižgalo samo enemu dekletu, v mojem je luč umrla, črn madež pa sveti tisočerin...

»Ali tebe, Olgica, ali sam!«

Šel je.

Mene ni dobil. Zaprl se je v podstrešno sobo in tam vbada šivanko dan in noč in poje žalostne pesmi...

Preveč je samote tu. Umrla bom. Grem naprej, kjer solnce sije iz ljudi. Tam bom pozabila.

Zopet v trgovini.

Zalit gospodar z drobnimi očmi. Žena je bolna, brez otrok.

Študent Ivan ima solnce v očeh; beli zobje so luč, lasje se mu kodrajo nad visokim čelom.

Vsa fara gleda za nim. Tudi jaz...

Predpoldne je vstopil.

»Dekle, daj mi lepih razglednic,« reče.

Dam mu one, kjer se ljubilo. — Izbere. Obrne se k meni in reče:

»Glej, to si ti dekle, kraj tebe sem jaz.«

Na sliki fant poljublja dekle.

»Ajdi deklič, da te poljubim...«

Ivan živi v mojem srcu. Ne morem pozabiti njegovega solnca in kodrov in usten. Če bi rekel: Olgica ubij se, ubila bi se.

Kaj se mi srce znova odpira? Kaj ni več rane za Jožem? In kje je Topusko?

O vem, da moj nikoli ne bo. Saj moje srce je Bog ustvaril le za trpljenje. In ljubim, da trpim.

Umikam se, če ga vidim. Naj srce počasi pozablja; da se mi naenkrat strahotno ne izprazni, ko bo odpotoval...

Šel je, jaz pa jočem, da si dušo izjočem.

Tako je, ko mater v grob neso...

Solnce, ki si padlo za holm, ne vrni se več...

Dolgo leto molčim.

Ne morem pisati, preglasno tuli vihar. Ne vidim vseh noči, meglo imam v očeh: bilo bi jih kakor zelenih trav na livadi...

Tiho, srce! Otrpelo si, ne boli te več.

Za Ivanom jih je še mnogo prišlo. Vsak teden sem drugemu dala ljubezen. Če je to ljubezen, da se mu nasmejem, da mu kodram lase. Da mu rečem: Moj fant! Tako je bil vsak, ki je prišel, moj.

Srce ni več srce, ono malo, tiho, nedolžno. Kot polje se je razširilo in sprejema vse. Nič ne izbira, samo da se igra. Življenje je kratko, mladost je za en dan.

V grobu so temne noči, tam ljubezen za večno spi.

Tu je čaša z živim vinom...

O moja bridkost: srce ljubi igro, ne človeka!

Ura na svetem Štefanu je že daleč preko dvanajste. Olgica sloni in ne čita več. Glava se ji je zlomila in se potopila v žolto brajdo. V snu naprej živi svojo povest:

»Kaj bi še za konec napisala?

Nisem imela matere, da bi šla z menoj po tisoč poteh. Da bi mi rekla: na levo! Na desno! Sama sem šla v svet. Zgubila sem se.

Sestre na dekliških večerih, ki imate belo srce: ko bi vam mogla povedati, kako strašno mi je v srcu, če pogledam nazaj! Nisem več dekle, za vse večne čase nisem... In do groba je v srcu črv. O, še v grobu gloda!

Na široko gmajno bi šla in v štiri strani bi vikala:

Bratje, imejte srce, ko govorite z dekleti, bodite resnični! Vi jim dajete življenje ali ubijate dušo, kar je težji greh, kakor da ubijete tisoč teles...«

K dnevu se maje zvon.

Prebudil se je slavec in na brajdi nebeško zapel...

(Dalje prih.)

Pavla M.:

Zvestoba.

Zvestoba je dejanje.

Le nesebičen človek more biti popolnoma zvest.

Zvestoba se pričinja tam, kjer končuje samoljubje.

Zvestoba je omahljiva, ako ne črpa od Boga moči, ki pomaga premagati vsa težka doživetja.

Si že kdaj razmišljala o tem, kaj ubiješ v duši človeka, katerega si v zvestobi varala?

Ne obljubujmo zvestobe, ako nimamo dovolj moči, da bi obljubo tudi držale.

Kdor o zvestobi mnogo govori, je največkrat nezvest.

Ne na ravni cesti — ob nevarnem prepadu se spozna zvestoba prijateljeva.

Zvest biti, ne pomeni, iz navade vzdržati v enem in istem položaju.

Zvestoba se z veliko delavnostjo vpoglablja v bistvo, duševnost, ljubljenega bitja in ga s tem vedno nanovo osvaja.

V vsako hišo Vigred!

Odlomek.

(Spomin s počitnic.)

V ečer je bil. Napoli je pela svoje sentimentalne speve in živo je nadaljevala ojnja pomlad svojo popevko. Milijarde zvezd so blestele na nebu, kakor da bi prisluškovale, vabile in zazibljale v sanje in poezijo. Bleda luna je vstajala mogočna in ošinjala z bledim svojim sijem neskončno morsko gladino, ki se je spajala z modrino neba. Vstajale so sence skrivnostne in fantastične. Valčki so se poigravali v lahkem vetercu in žuboreč pljuskali ob skalnato obrežje, se pršili v mehkem dežju. Vonj po mimosi in južnem cvetju je prihajal z obrežja in omamljal duhove in čute.

In v tišini noči, moteni samo od lahkega vetriča, me je popeljal čolnič na odprto morje. Zagorel, čil mornar Mario mi je pripovedoval:

»Bila je noč, jasna in lepa... Kakor nocoj...« je začel počasi... »a še svetleje so blestele zvezde na jasnem nebu. Ladja je naglo plula po Oceanu, a noč je bila prekrasna in nisem mislil na počitek. Ostal sem s tovariši na krovu in kramljali smo v lepo, zvezdnato noč.

V daljavi je plul parnik; njegove luči so se večale in zopet manjšale, izginile počasi v temini...«

Prenehal je, prižgal pipo mehanično, kot v pripravi, da nadaljuje glavni in poglobitveni del svoje povesti, najžalostnejše poglavje svojega življenja. Puhnil je parkrat dim, potegnil, puhnil in nadaljeval kratkobesedno:

»Kmalu potem strašen tresk in sunek na ladji, ki se je že nagibala na enem koncu kot ranjen orjak, se potapljala in nagibala počasi, potapljač s seboj popotnike.«

Vzdih, val dima in nadaljeval je:

»Med potniki je bila tudi moja mati... Taka je bila nje smrt. Luna ji je svetila v zadnjem trenutku, zvezde so ji blestele kakor mrtvaške sveče in ladja ji je bila krsta, ki jo je pogreznila v grob. Na čuden način sem bil rešen z nekaterimi drugimi vred, ki so bili ono noč z menoj na krovu. Postal sem mornar, da bivam vedno blizu matere, na morju, ki je njen grob.«

Končal je — potegnil z roko preko oči, kakor da bi naglo otrl solzo raz trepalnic, ki niso morda vedele, kaj je plakanje...

Valčki so obstali, neslišni, razmišljeni, za hip samo, in zopet so se poigravali z vetrcom in čebļajajoči se ganjali v obal...

R. S.

Slovo.

*Z žalostno roko odtrgal sem bodečo rožo,
pritisnil jo na srce...*

*— Z Bogom! —
Kanila je moja srčna kri
na tvoje gredé...*

Pavla M.:

Pobožnost.

Lahko greš vsak dan v cerkev in k sv. zakramentom; toda, dokler si proti ljudem neljubezniva, nevoščljiva in prepirljiva — ne moreš govoriti o svoji pobožnosti.

Pobožno živeti, se pravi, vse življenje uravnnavati tako, da postajaš vedno boljši človek.

Kdor je resnično pobožen, izkazuje svojo ljubezen do Boga v dejanski ljubezni do svojega bližnjega.

*Merilo tvoje pobožnosti je tvoja srčna dobrota.
Med pobožnostjo v besedi in med pobožnostjo v dejanju je razlika. Prva je
skledica brez zrna, ki ga ima druga, in je vsled tega brez vrednosti. Ker le skledica in
zrno skupaj — tvorita sad.*

V. R.:

Svetovaclavski dnevi orlovstva v Pragi.

Bil je en sam praznik, ena sama manifestacija. V teh dneh je orlovstvo pokazalo, da ne zaostaja za nikomer, temveč da je v vsakem oziru na višku.

Orlovski dnevi so se pričeli 29. junija in trajali do 8. julija. Že otvoritveni dnevi so presenečali po sijajnem nastopu naraščaja: v sprevodu, ki je trajal od pol desetih do pol dvanajstih, je korakalo 15.000 naraščaja, (v štristopih), živahno pozdravljeni od gostega špalirja gledalcev. Dovršen je bil nastop naraščaja v Stadionu; nastopu je prisostvoval sam predsednik češkoslovaške republike Tomáš Masaryk. Naraščajskega zleta se je udeležila tudi četa slovenskih mladcev, ki so uspešno tekmovali pri tekmah mladcev, ki so se ob tej priliki vršile. (Med drugimi so se vršile tudi tekme mladenk).

Ti naraščajski dnevi so bili uvod — jutro k velikemu prazničnemu dnevu, ki ga je ustvarilo orlovstvo. Od vseh strani so se zgrinjale v torek in sredo (2. in 3. julija) množice v zlato Prago: skoraj vsak narod je poslal svoje zastopstvo na SDO: tako smo videli Čeha, Poljake, Nemce, Belgijce, Francoze, Italijane, Lužiške Srbe, Američane, Jugoslovane. Od inozemskih narodov smo se najštevilneje odzvali Jugoslovani. Hrvatje so dospeli v Prago že 2. julija, Slovenci 3. julija zvečer. Nad vse pristrčen je bil sprejem, ki ga je pripravila Praga nam Slovincem: med burnim pozdravljanjem je zavozil naš vlak na Wilsonov kolodvor, kjer smo se po pozdravu uvrstili in v sprevodu odkorakali skozi Prago na svoja prenočišča. Po vseh cestah nas je mnogobrojno občinstvo navdušeno pozdravljalo, zlasti Orlice, ki smo s svojimi originalnimi pokrivali »pečami« vzbujale splošno pozornost.

Četrtek, 4. julija, je bil dan tekem. Že ob petih zjutraj so začele odhajati posamezne skupine tekmovalcev in tekmovalk na Stadion, pridružili so se jim številni prijatelji orlovstva, ki so jih tekme zanimala.

Tekem v Pragi smo se udeležile i slovenske Orlice in s tem postavile temelj tekmovanju slovenske Orlice z drugimi narodi: zakaj bile so to prve tekme, ki smo se jih udeležile izven mej svoje domovine.

Ker bodo naše Vigrednice gotovo zanimali predvsem uspehi Orlic, se hočemo omejiti predvsem na poročilo o teh tekmah.

Slovenske tekme žen so se vršile v dveh oddelkih, v nižjem oddelku, v katerem je tekmovalo 33 vrst (same Čehinje), ter v višjem oddelku, v katerem je tekmovalo 21 vrst, med temi 1 vrsta Američank (ameriške Čehinje), 3 vrste Jugoslovanek (Slovenke), ostale vrste so sestavljale Čehinje. Tekmovalo se je v višjem oddelku v sledečih panogah: redovne vaje, proste vaje, suvanje krogle, skok v daljavo z zaletom, tek preko ovir.

Z nestrpnostjo smo čakale Slovenke, kdaj pridemo na vrsto. Ni bilo treba dolgo čakati, zakaj kmalu po začetku tekem je prišla rediteljica in odvedla našo prvo vrsto, Domžale, k tekmam. Z vseh strani se je posvečala posebna pozornost naši vrsti (naše vrste so se po svoji apartni telovadni obleki ostro odražale od ostalih tekmovalnih vrst). Izvedba redovnih vaj vrste Domžale je naravnost prese-netila celo sodniški zbor: v resnici je ta vrsta izmed vseh tekmujočih najlepše in dovršeno izvedla redovne in proste vaje. Po izvedbi vaj je rediteljica odvedla vrsto k naslednjim panogam tekme in nastopila je druga vrsta Jugoslovanek Ljubljana - Sv. Peter. I ta vrsta je dosegla pri redovnih in prostih vajah najlepše uspehe. Tretja

vrsta Slovenk, ki je bila sestavljena iz posameznih tekmovalk, je tekmovala pozneje pri tekmi posameznic. Pozornost gledalcev se je prenesla na drugo stran tekmovališča, kjer so se vršile tekme v lahki atletiki. Zopet največja pozornost Jugoslovankam ter vrsti ameriških Čehinj! Naše vrste so dosegle krasne uspehe, tako zlasti posameznice, kakor s. Iva Pregelj, ki je z dovršeno tehniko sunila kroglo mnogo nad predpisano mero, enako ss. Minka Kocijan in Erna Gašperšič. Pri skoku se je odlikovala s. Štefka Černičeva, pri teku ss. Marija Pregelj in Anica Štirn. Tekme so bile proti pričakovanju gotove že opoldne in izvedele smo prve rezultate, ki smo jih z veliko nestrpnostjo čakale. Od 21 tekmujočih vrst so dosegle najlepše uspehe vrste:

1. Amerika 92.66%;
2. Jugoslavija (vrsta Ljubljana-Sv. Peter) 90.33%;

Vrsta Ljubljana - Sv. Peter, ki je pri tekmah v Pragi dosegla 2. mesto, 90.33%. — Druga od leve je s. Iva Pregelj, ki je pri tekmah posameznic dosegla 2. mesto, 96.5%.

(Fotograf jih je ujel na Stadionu v Pragi.)

3. Češkoslovensko (Brno III. Župa Sušilova) 87.5%;
4. Češkoslovensko (Brno I.) 85.33%;
5. Smichov 83.33%.

Jugoslovanke, Slovenke, smo se uvrstile na 2. mesto, kar je vsekakor sijajen uspeh za slovenske Orlice, ker to so bile naše prve tekme v inozemstvu!

Tudi ostali dve jugoslovanski vrsti (Domžale in sestavljena vrsta posameznic) sta dosegli lepe uspehe.

Tekme vrst so bile istočasno tekme posameznic ter so se tekmovalke umestile naslednje:

1. mesto: Svetlek, Amerika, 98.5%;
2. mesto so dosegle tri tekmovalke z enakim številom odstotkov, t. j. 96.5%, in sicer: Pregelj Iva (vrsta Ljubljana-Sv. Peter), Jellinkova (Češkoslovaška, Brno), Kliment B. (Amerika). Ostale tekmovalke naših vrst so dosegle deloma velike, deloma male diplome. Najboljše vrste in posameznice so prejele poleg diplom še posebna darila.

V soboto smo se udeležile slovenske Orlice mednarodnih tekem v prostih vajah. Vrsta (12 tekmovalk in vodnica) je izvajala pred posebno komisijo posebne proste vaje ter je od dosegljivih 200 točk dosegla 178.5 točk in se s tem umestila na tretje mesto. Prvo mesto so dosegle Belgijke z doseženimi 197 točkami, drugo mesto Čehinje s 178.75 točkami.

Mnogo dela in truda, mnogo žrtev so morale doprinesiti tekmovalke, ko so se leto in dan pripravljale za te tekme, toda njih delo in trud je bilo kronano z uspehom. Ponosne so lahko na dosežene uspehe, ki naj jim bodo bodrilo za naprej, za tekmo na našem ljubljanskem Stadionu leta 1931. Toda ne samo njim, temveč še vsem drugim našim članicam-telovadkinjam naj bodo doseženi uspehi navdušeno bodrilo, da se začno i one pripravljati in vežbati, da stopijo i one v vrsto tekmovalk!

Nad vse častno so rešili svojo nalogo naši bratje — slovenski Orli. Pri mednarodnih tekmah vrst je dosegla jugoslovanska vrsta (Slovenci) prvo mesto ter prejela krasno darilo — vazo od predsednika češkoslovaške republike Masaryka ter bronastega tekača od predsednika mednarodne katoliške telovadne zveze.

Pri prostih vajah članov so dosegli prvo mesto Belgijci, drugo Jugoslovani (Slovenci).

Toda našim Orlom ni zadostovalo samo prvenstvo vrst, hoteli so biti tudi prvaki med posamezniki: br. Ivo Kermavner in Drago Ulaga sta zasedla prvi mesti v tekmah posameznikov in s tem zopet in zopet proslavila slovensko in jugoslovansko ime.

Višek SDO v Pragi je bil spreved orlovstva, ki se je vršil naslednji dan, t. j. v petek 5. julija dopoldne. Že ob pol sedmih zjutraj so se začele zgrinjati od vseh strani orlovske in orliške čete na zbirališče na trgu kralja Jurija ter v stranskih ulicah, kjer so vsi prisostvovali sv. maši na prostem. Po končani sv. maši se je razvil spreved, ki je trajal nad dve uri in ki je nadkrilil vsako pričakovanje.

Spreveda se je udeležilo med drugimi skupno 98 slovenskih Orlic v novem kroju, ki je vzbujal vsesplošno pozornost. V resnici je bil pogled na naše vrste naravnost krasen: izvirne »peče« z rdečim grebenčkom so zadivile vsakega gledalca, celotni kroj, ves tako resno dekliniško-nežen je izzval vsestransko občudovanje. Zanimivo je gotovo tudi to, da so vsi praški dnevniki zopet in zopet opozarjali na lepoto našega orliškega kroja! V sprevodu sta bila tudi dva slovenska orliška prapora: prapor Slovenske orliške zveze s tremi praporščakinjami ter prapor orliškega krožka Jesenice. Spreved, ki se je pomikal med navdušenim pozdravljanjem gostih vrst občinstva, bo ostal Pragi v trajnem spominu.

Popoldne istega dne se je vršil na velikanskem Stadionu prvi nastop orlovskega članstva, članov in članic. Nastop, kateremu je prisostvovalo na tribunah cirka 50—60.000 tisoč oseb, med temi več odličnih osebnosti (od Slovencev med drugimi naš prevzvišeni vladika dr. Jeglič in minister dr. Korošec), je trajal polne štiri ure in je bil nad vse veličasten in imponzanten. Nastopilo je 4830 članov in 4132 članic, ki so brezhibno izvajali proste vaje. Pri prostih vajah smo nastopile tudi slovenske Orlice (72 telovadkinj). Ljubko sta se odražala skrajna dva ogla v sprednjih vrstah, kjer smo vadile slovenske Orlice, od modrega polja, ki so ga sestavljale češke telovadkinje s svojimi modrimi pokrivali.

Viharen aplavz je vzbudil nastop Jugoslovanov, ki so vkorakali z državno zastavo na čelu v Stadion, kjer so (okrog 300 telovadcev) brezhibno izvedli težke proste vaje, ki so po svoji izvorni sestavi, ki se je povsem razlikovala od čeških prostih vaj, vzbudile pri gledalcih splošno pozornost.

S posebnimi točkami so nastopili v manjših skupinah še Francozi, Belgijci ter Belgijčanke, nakar je sledila najkrasnejša točka vse prireditve: okrog 1500

českých Orlov in Orlic je izvajalo krasno simbolično vajo »Razmah Orla«, ki je vzbudila pri občinstvu burno odobravanje.

Drugi glavni nastop se je vršil v soboto popoldne, žal je bil nastop nekoliko moten po dežju. Buren aplavz smo vzbudile slovenske Orlice, ki smo takoj, ko je nehal dež, vkorakale v osmerostopih v Stadion (s statistkami 85). Brezhibna izvedba težkih vaj in to v takem vremenu kakor tudi celotna slika, ki jo je še povečala krasna slika prelivanja in prehajanja rdečih grebenčkov orliških peč iz nizkega počepa v vzklone, je napravila na gledalce mogočen vtis.

Kot nekako dopolnilo k vsakokratnemu glavnemu nastopu so se vršile ob večerih telovadne akademije v največjem praškem varijeteju Karlin. Prva akademija se je vršila v četrtek zvečer in je imela značaj mednarodne akademije, zakaj tu so nastopili posamezni narodi, kakor Čehi, Francozi, Belgijski ter Jugoslovani. Jugoslovani smo nastopili z dvema točkama: prvo točko so izvajali hrvaški Orli »Mornarji«, drugo točko slovenske Orlice »Gor čez izaro« ob spremljavi petja. Obe naši točki sta presenetili po svoji sestavi in krasni izpeljavi številno občinstvo, zlasti točka »Gor čez izaro«, ki je bila najlepša točka večera.

V petek zvečer se je vršila v istih prostorih jugoslovanska akademija, na kateri je nastopilo hrvaško in slovensko orlovstvo. Akademija je zadovoljila vsakega gledalca in pokazala inozemstvu našo vztrajnost in lepoto naših telovadnih akademij.

Tretji večer, v soboto, se je vršila akademija češkoslovaškega Orla, ki je istotako sijajno uspela.

Nedelja, 7. julija, je potekala v znamenju narodnih noš. Popoldne se je vršil po glavnih ulicah Prage sprevod, ki je po svoji veličastnosti prekosil vsako pričakovanje. V sprevodu je korakalo okoli 4000 narodnih noš, ki so po svoji pestrosti zadivile vsakega gledalca. Sprevod je otvorilo 150 konjenikov v narodnih nošah, za njimi je sledil oddelek Orla, med temi 150 jugoslovanskih Orlov. Največje zanimanje so vzbujale hrvaške narodne noše po svoji pestrosti, slovenske narodne noše po svojih zlatih okraskih (zanimanje vseh je pritegnilo nase krasno petje, ki se je razlegalo iz slovenskih vrst). V sprevodu so korakali dalje Lužiški Srbi v svojih preprostih narodnih nošah, Slovaki s svojimi slikovitimi nošami, Tešinci, Šlezijci, Plzenci, Čehi in Moravci. V sprevodu je bilo 26 godb, ki so sprevod povzdignile z živahnimi koračnicami. Sprevod je zaključil velik oddelek češkoslovaškega Orla s 60 zastavami. Sprevod je trajal nad eno uro.

Popoldne se je vršil na Stadionu nastop narodnih noš: na sporedu so bili narodni plesi in običaji, ki so po svoji pestrosti vzbudili zanimanje vsakega gledalca. Popoldanski nastop je otvorila defilacija zmagovalcev in tekmovalcev, med katerimi so bili najbolj navdušeno pozdravljeni in aplavdirani zmagovalci v mednarodnih tekmah — slovenski Orli. Defilacije se je udeležilo tudi 30 slovenskih tekmovalk, ki so bile istotako deležne s strani gledalcev pristrčnih ovacij.

Oficijelni zaključek vseh orlovskih slavnosti se je vršil v nedeljo 7. julija zvečer v veliki lucernski dvorani. Tu so se razglasili uspehi tekem in razdelile nagrade. Slavnost je otvoril starosta češkoslovaškega Orla minister dr. Šramek, ki je v svojem pozdravnem nagovoru pozdravil med drugim tudi zastopnika mesta Ljubljane. Predsednik mednarodne katoliške telovadne zveze Kerhove se je toplo zahvalil vsem, ki so prispevali k sijajnemu uspehu slavnosti.

Pri razdeljevanju nagrad je vladalo velikansko navdušenje, ki se je stopnjevalo ob imenovanju prvih zmagovalcev — Jugoslovanov.

Po razdelitvi nagrad je povzel zopet besedo minister dr. Šramek, ki se je ponovno zahvalil vsem tekmovalcem in drugim, ki so doprinesli k uspehu orlovskih svečanosti. Zlasti je toplo omenil našega prevzvišenega vladiko ljubljanskega škofa dr. Jegliča, ki se je z nami udeležil praških svečanosti. Dr. Šramek se je v svojem govoru spomnil tudi našega nepozabnega dr. Kreka.

Z nepozabnimi vtisi smo zapustili v ponedeljek popoldne zlato Prago, znova potrjeni v naši borbi, v naših orlovskih stremljenjih. S seboj smo nesli obljubo svojih čeških bratov in sester, da nas polnoštevilno posetijo na ljubljanskem orlovskem taboru leta 1931. Preko Judenburga, Gospe svete smo dospeli v torek 9. julija popoldne na Jesenice, kjer smo bili prisrčno sprejeti po mestnem zastopstvu in mnogobrojnem občinstvu. Nad vse prisrčen sprejem pa nam je pripravila naša matica Ljubljana, naše orlovsko gnezdo: nepregledna množica občinstva je z viharnimi klici pozdravila orlovski vlak, ki je zapeljal na glavni kolodvor, zlasti je bila deležna iskrenega priznanja mednarodna zmagovalna vrsta. Med splošnim navdušenjem se je razvil po mestu triumfalen pohod zmagovalcev in zmagovalk, ki je prekipeval navdušenega vzklikanja in manifestacij.

Slovensko orlovstvo manifestira, manifestira slovenska Orlica, zakaj njen pohod v Prago je bil časten, utrle smo si pot v inozemstvo. Svetovaclavski dnevi orlovstva bodo v naši orliški zgodovini vpisani na prvem mestu.

Lojzka Horvatič:

Sestra, pojdi tudi ti na delo!

Široko polje katoliškega in narodnega udejstvovanja leži pred nami in čaka delavcev... Sestra, tudi tebe čaka, da prideš in pričneš svoje apostolsko delo.

Daj in donesi na oltar narodovega blagra vse svoje velike moči, ki so dane le ženski duši! Naj čutijo vsi tvojo dobroto! — Vsem bodi nositeljica luči in prave sreče! — Sama bodi dobra, blaga, verna globoko v srcu, pa tudi na zunaj, in s svojo plemenitostjo boš posvečevala in doigala iz teme poganstva še druge duše! Dobra bodi tudi tistim, ki te žalijo in nočejo ceniti življenja po veri! — Naš vrli pisatelj in umetnik Meško je zapisal: »Trpeti vdano in odpuščati je najlepše maščevanje velikih duš.« — Tako veliko dušo moraš imeti, sestra, in dala boš narodu mnogo!

V svojem središču in okolju moraš biti kakor skromna ljubezniva lučka, ki sveti in greje... In ostali bodo ob tebi še drugi, premagani od tvoje vere in ljubezni...

O da bi bili vsi Slovenci eno po živi veri in krščanski plemenitosti! Potem bosta zavladala v naših lepih domovih tudi sreča in mir, in narod bo gledal z radostjo bodočnosti v obraz.

Ali je telovadba potrebna tudi kmetskemu dekletu?

V ljudskovisokošolskih in gospodinjstvih tečajih, ki se jih udeležujejo kmetiska dekleta v Nemčiji, je v učnem načrtu tudi vsak teden najmanj dve uri telovadbe. To utemeljujejo s tem, da je zlasti v povojnem času ženstvo prisiljeno opravljati mnogotera dela, ki zahtevajo od njega trajne usposobljenosti. Zlasti so to razna dela pri poljskem delu ali pri strojih, ki enostransko zaposlujejo dan na dan le eno in isto partijo mišičevja, dočim je drugo, ker ni v rabi, vedno bolj in bolj zapostavljeno. Na ta način pride mišičevje le do enostranskega razvoja in okrepitve; kajti vsi vemo, da je prav delo in gibanje pri delu ono sredstvo, ki mišice krepi. Kjer pa mišice tega gibanja pri delu niso deležne, tam ga je treba pripraviti na umetni način: s telovadbo.

Vsako dekle, ki odide s teh tečajev, dobi točna navodila za gimnastične vaje, ki so namenjene prav njej, njenemu telesu in njenemu delu. Vsaka nemška žena se zaveda, da je dolžna sebi in svojemu potomstvu ohraniti kar največ moči, da pa je tudi dolžna s temi močmi previdno, smotno in varčno ravnati ter uporabiti vsa sredstva, da si te moči ohrani. Eno tako sredstvo je dnevna zaposlitev onih mišic, ki pri poklicnem delu ne pridejo do razmaha, v 5—15-minutnih gimnastičnih vajah. O tej zdravstveni in ekonomski skrbi za moč žene bo naš list še obširneje pisal.

Človek, ki se o svojem prepričanju tako izraža, da s svojo brezobzirno poštenostjo nikogar ne rani, je izvršil pravično delo ljubezni.

Veliko obzirnosti in samovzgoje je treba človeku, ki hoče biti dober in pošten.

Nevljudni ljudje slabo agitirajo za poštenost.

Ne samo resnico govorili — znati moraš tudi resnico prenesti.

Grobost in poštenost se večkrat zamenjujeta.

Poštene ljudi moremo trpeti med seboj le tedaj, če se izražajo spoštljivo.

Brat Nardžič:

Dekle z zagonetkami v očeh.

(Nadaljevanje.)

Gospod Vinko je sedel v dolgem vlaku, ki ga je s silno brzino nesel daleč na zapad.

Razmišljal je o zdravnikovem pismu.

Za enkrat ne more ničesar storiti. Daleč potuje in popolnoma bo zaposlen. Župniku je povedal vse potrebno in ga prosil, naj po možnosti nadaljuje njegovo delo glede Danice. To je za sedaj vse, kar more storiti. Pozneje se bo videlo.

Napisal je bil pismo Danici in ji v kratkih besedah sporočil, da mora na potovanje. Ta čas naj se odpočije in si okrepi zdravje. Gospa Ivanka ji bo gotovo v vsakem oziru v pomoč. Naj ne opusti resne volje in želje po glasbeni in splošni izobrazbi v zavodu, kjer jo dobre sestre tako željno pričakujejo. Naj se ne vda nobeni izkušnji, da bi se omajala v tako lepi odločitvi. In — končno — naj ne pozabi, da vse dobre reči prihajajo od zgoraj, od Očeta luči, zato naj ostane zvesta Bogu.

Potem se mu je pogled obrnil proti zapadu, kjer ga je čakalo novo delo in kamor ga je s tako brzino nesel hropeči vlak.

VIII.

Župnik Primožič ni pozabil naročila prijatelja Vinkota. Sicer mu ni bilo prav jasno, kaj bi mogel storiti za Danico, vendar je smatral za svojo dolžnost, da ostane vsaj v rahlem stiku z njo. Beseda da besedo in med izmenjavanjem misli utegne priti dobra ideja.

Ni še minil teden dni, ko je pozval na telefon Kovačevo številko.

Oglasila se je gospa Ivanka. Po kratkih pozdravnih besedah, ki jih narekuje vljudnost tudi za občevanje po telefonu, je povprašal po Danici.

Ali je prav opazil, ali se mu je samo zdelo: Ivankin glas je postal rezek in beseda odsekana. O, z Danico da je vse popolnoma prav, pri njej se počuti kakor doma, naj prečastiti le nič ne bo v skrbeh. Sicer jo pa veseli, o seveda, da se zanima za Daničino počutje. V tem hipu, žal, je deklica z doma, a vsak čas se ima vrniti in bo sama poklicala, da se gospod lahko osebno prepriča.

Toda potekali so dnevi in Danica ni poklicala.

Prišla je gospa organistka in hotela zvedeti od župnika, zakaj Danice ni več k petju, saj je obljubila, da bo redno prihajala.

Seveda ni vedel odgovora. Naj jo gospa sama pokliče in povpraša, je nasvetoval.

»Sem mislila, da bi gospod sami boljše opravili!«

Župnik je skomignil z rameni in ni nič odgovoril.

Teden pozneje je bila organistka zopet nad župnikom.

»Nisem mogla dobiti Danice na telefon. Pa jo tako zelo pogrešam pri zboru. Dajte no vi nekaj ukreniti! Nekdo mi je pravil, da imajo pri Kovačevih skoraj vsak večer družbo. Mladina se zbira, večinoma italijanska. Danica in Ivanka jim pojeta, pa plešejo tudi.«

Župnik je pozorno pogledal, pa ni nič odgovoril.

Gospa organistka je spet odšla praznih rok in je bila neskončno nezadovoljna zavoljo župnikove brezbriznosti — — —

Župnik je pa obstal nekaj hipov kot prikovan na mestu. Grizel si je ustnice in marsikaj mu je bilo nerazumljivo. Misli so mu uhajale h gospodu Vinkotu daleč na zapad in nič prijetno mu ni bilo pri srcu.

* * *

Misijonarju so potekali dnevi dela na zapadu. Kmalu ga bo zopet vodila pot drugam, sedaj doli na jug, ne posebno daleč od Sv. Janeza. Slovenska župnija Srca Jezusovega je tam in župnik ga prosi, da bi prihodnje štiri nedelje upravljal njegovo faro, ker mora sam zavoljo zrahljanega zdravja nekoliko spreči. Dela ne bo, razen ob sobotah in nedeljah, med tednom bo precej prost in se lahko po mili volji posveti svojemu delu ali razvedrilu.

Gospod Vinko je brez obotavljanja sprejel. Kraj mu je bil že znan, znancev mu ni manjkalo. Z nekaterimi slovenskimi družinami je imel naravnost prijateljske zveze. Okolica je bila lepa, spominjajoča v marsičem na domovino za morjem. Zrak čist, solnca dosti, jezer cel venec okoli majhnega industrijskega mesta.

Misijonarjev načrt je bil skoraj tako hitro dokončan, kakor pismo prebrano. Pojde, seveda pojde, in — Danica tudi! Takoj je uganil, katera slovenska družina jo bo z veseljem sprejela in ji oskrbela prijetno razvedrilo.

Toda — stoj! — Ali ne bi utegnilo biti malo čudno —? Svet tako nepremišljeno obsoja!

Srečna misel! Kako, da mu ni takoj prišla v glavo! Tam pri Sv. Janezu je njegov prijatelj, mlad, komaj leto dni poročen mož, tajnik cerkvenega odbora. Zelo je bil bolan. Kri se mu je bila ulila iz nosa in malo da ni izkravel. Ze dolgo je brez dela in le počasi se popravlja. V slabih gmotnih razmerah je in mlada žena je skoraj obupana. Zdravnik mu je svetoval ven na kmete, na zrak, na solnce, v vodo. Toda kako — brez sredstev?

Z Danico se poznajo, saj so skupaj peli pri cerkvenem koncertu. Tudi tema dvema, Juretu in Špeli, poskrbi kratko letovišče pri faranih Srca Jezusovega. Prijetna družba bo in Danica bo na vse strani zavarovana.

Brž je pisal tri pisma: dve na jug, tri na vzhod k Sv. Janezu. Ne da bi čakal odgovora z juga, je ukrenil, naj pridejo vsi trije določen dan z avtomobilom Špelinega brata. Ni bilo predaleč in avtomobil jim bo tam doli dobrodošel za izlete v okolico med tednom.

Župnik Primožič je spet obstal zamišljen, ko je zvedel o novi misijonarjevi nameri. Silno dobro srce ima Vinko, toda — ali mu bo uspelo? Pa saj se Danica sedaj najbrž niti odzvala ne bo...

Jure in Špela sta jo našla.

»O, seveda pojdem,« je dejala. »Oh, tako rada potujem in gledam tuje kraje!«

Ali ni vse tako res, kar je čula gospa organistka, ali je pa nagon potovanja prevladal v njej, da se ni pomišljala. Tako je zaključil župnik Primožič svojo misel in zanj je bila zadeva končana. —

* * *

Natančno po načrtu so prispeli na jug in gospod Vinko jih je radostno sprejel. Vse je bilo lepo pripravljeno zanje v veliki hiši majhne slovenske družine blizu župnišča.

Obetali so se jim kar najlepši časi.

Hitro po sveti maši so se vsako jutro sestali in skupaj preživeli ves dan do noči. Napravljali so izlete v krasno okolico, na farme in v gozdove, se kopali v jezeru in se vozili s čolnom, za spremembo vrgli trnke pohlevnim ribam.

Danica se je vidno radovala lepih dni in nič ni kalilo vsestranske ubranosti. Misijonar ni opazil na njej izprememb, odkar sta se bila zadnjič videla. In zavoljo ravnovesja v družbi ni posvečal njej večje pozornosti nego ostalima dvema. Sploh ni imel namena, v kateremkoli oziru direktno vplivati na deklico. Dnevi naj bodo odločeni zgolj za pošteno razvedrilo, vse drugo pride pozneje na vrsto.

Pa se ni hotelo izteči vse po njegovih računih.

Prišla je sobota, ko je bil zaposlen v cerkvi in v pisarni. Družbo je moral prepustiti samo sebi. Takrat sta bili Danica in Špela že dobri prijateljici.

Danica je postala zaupna.

V nedeljo popoldne je našla Špela priliko, da je spregovorila z misijonarjem na samem.

»Danica mi je dejala, da bi vam rada nekaj povedala, pa ne ve, kako bi. Zdi se, da se vas boji. Pravi, da jo misel na šolo vedno manj veseli. Prehudo se ji zdi življenje v zavodu. Njeni živci da bi tega ne prenesli.«

Neprijetno ga je dirnilo, pa ni vedel, kaj naj reče. Iz prvotnega svitka neugodnih čustev se je izvilo določno vprašanje: Zakaj mi dekle to sporoča po drugi osebi? Zakaj mi ni mogla sama povedati? Koliko lažje bi se dalo presoditi!

Pa je brž upošteval razne olajševalne okolnosti in jo v srcu popolnoma oprostil.

»Ne bi vam pravila,« je nadaljevala Špela, »toda Danica sama želi. Misli, da bo sedaj lažje govorila z vami, ko sem ji jaz pripravila pot.«

»Bomo videli, kako bo.«

In so odšli zopet na jezero.

Misijonarjeva ubranost je bila za spoznanje iz ravnotežja in zdelo se mu je, da ga Danica skrivoma iskajoče pogleduje. Vendar se je odločil, da ne bo v ničemer izpremenil vedenja do nje. Naj bo čas za razvedrilo neskajen vsem in vsakemu posebej. Preden se ločijo, bo čas za besedo z Danico. No in — če Danica — — Sila nikjer ni mila. Težko mu bo, seveda, ali če ne gre drugače, se bo treba vdati v neizogibno —

In je nalahno načel melodijo narodne pesmi, ki so jo ostali takoj poprijeli.

* * *

Zvečer je našla Danica Špelo na kolenih ob postelji z drobno knjižico v roki.

»Kaj delaš?« se je začudila.

»Poglej!« — Dala ji je knjižico.

»Devetdnevnic k Mali Cvetki!«

Danica je vprašala samo z očmi.

»Za Juretovo zdravje opravljam to.«

Nič ni odgovorila. Dala si je opraviti ob kredenci, dokler ni Špela končala.

»Ali vedno moliš zvečer, Špela?«

»Vsaj malo vsak večer. Zakaj vprašaš? Saj menda ti tudi?«

Ni odgovorila. Ponovno je vzela knjižico in jo prelistavala.

»Ni velik greh, če se ne moli.«

»Pa je zelo dobro, če se!«

»Ne rečem. Ampak na svetu je tako čudno. Ti ne veš — — —«

(Dalje prih.)

OD SRCA DO SRCA

(Pomenki z gospo Selmo.)

Odgovori na pisma.

Poteptan cvet. Jeziš se radi nečesa, kar si sama zakrivila; zakaj mi nisi poslala poleg pravega tudi izmišljeno ime? Saj za to vsakič iznova prosim! Staviš mi rok, naj Ti takoj odgovorim; to pa ni mogoče; kar pride po prvem v mesecu, pride v Vigred šele prihodnji mesec. — Na Tvoje pismo prav za prav nimam ničesar odgovoriti. Kot prijateljica pa Te opozarjam, da paziš na besede, ki jih govoriš kjerkoli, še bolj pa, ki jih napišeš. Tu pri meni seveda ni nevarnosti, a Ti z eno nogo že stopaš v življenje in se moraš znati obvladati. Če bi se kje drugje tako spozabila, bi bilo seveda hujše in bi imelo lahko težke posledice. — Pismo je pisano v žargonu prav Tvojega kraja; zato Ti tudi prav nič ne zamerim. — Ali se hodiš pridno kopat, kakor omenjaš v zadnjem pismu? Utonila še gotovo nisi, sicer bi me prišla gotovo ponoči strašit, ker si tako huda name. Jaz pa na Tebe prav nič in Te lepo pozdravljam do drugič.

Mamičina pomoč. Dobrodošla tu pri nas! Vse Tvoje zadeve sem premislila in jih niti »križce« ne morem imenovati, kaj šele križe in težave. Če je vse to res, kar pišeš, in ni nikake mladostne hiperbole zraven, moram le reči: predobro se Ti godi, zato pa ne veš, kaj prav za prav hočeš. — Na križec, ki te je zadnjič drugič zadel, se boš pač morala privaditi še in še. Najbolje je, ako to povsem pustiš vnemar in se tedaj s trdno voljo opri- meš drugih misli in kakega dela. Najtežja bol navadno ni v zunanjih težavah, ampak v našem razpoloženju. Pa prav to razpoloženje je vsaki izmed nas dano in odgovarja tudi naši moči. Le ne se bati! Mirno hodi dalje in si za svoje delo vsak dan sproti postavi cilj! — Razumem, da Tvoje mlado srce hrepeni po ljubezni, toda sama ljubezen brez odpovedi in žrtve Te nikoli ne bo zadovoljila. Ona samota v dveh je še prezgodnja. Cet égoisme à deux! Mnogo mnogo splošnega in socialnega dela stoji še pred tem. Vidim tudi, da si pripravljena nanj. V kongregacijo stopiš lahko v školiško, kjer se zbirajo gospodične ob sobotah na večer. Morebiti je tudi Tvoja prijateljica tam? Tam najdeš tudi priliko za misijonsko udejstvovanje, po katerem želiš. — Tvojemu vabilu pa se ne morem odzvati, pa četudi prideš z avtom pome, ker imam preveč omejen čas in zato niti osebnih obiskov ne morem sprejemati. Zadovoljiti se boš pač morala s tukajšnjimi pomenki. Do drugič iskren pozdrav!

Moja mala. Zakaj ne? Tudi moja mala si lahko, če ravno hočeš. — Ali Ti je oddih dobro teknil? Zdaj si gotovo že zopet v svojem delu, ki ga znaš zlasti med sovrstnicami tako lepo vršiti. Le tako naprej, potem bom

tudi prav od Tebe še nekoč kaj prav posebnega slišala. Le nadalj s svojim delom kar lepo naprej! Da ne gre brez premagovanja, je pač umevno, pa je potem tako delo še bolj zaslužljivo. Da si sama pri tem zadovoljna in srečna, je pač najboljši dokaz, da prav delaš! — Moji mali prav srčen pozdrav!

Zaklad življenja. Seveda razumem, da bi bilo življenje brez blaženih mladostnih sanj res pust; toda življenje v samih sanjah pa bi bilo — nič. To sem hotela zadnjič poudariti. Premlada si še, draga, da bi že slovo jemala od veselja in sladkosti. Grenkost rajši pusti prav za nazadnje. Najlažje pridemo do ravnovesja v življenju, če skušamo najti lepoto, ki tiči v našem delu, če si visoko in daleč leteče želje primerno pristrizemo in naše srce vadimo v zadovoljnosti. Na ta način nam vzcvete veselje in se navadimo vsak dan in vsako delo prav ceniti. Seveda pa tega ne dosežemo kar naenkrat, ampak le polagoma in stopnjema. Poskusi še Ti! Potem se bova pa večkrat pogovorili, kako Ti uspeva. Pozdravljena!

Kolebajoča. Le nič opravičevanja! Kar prav, da si prišla in dobrodošla! — Le kar prični pisati in pošlji na ogled! Veš, da bi se pa komu naročilo, kaj in kako naj piše, pa res ne gre. Saj ste celo v šoli imeli prosto spisje, ali vsaj par nalog na izbiro; kako naj Ti zdaj, ko si samostojna, predpisujem? Piši to in tako, za kar čutiš potrebo! — Druga stvar pa seveda ni tako enostavna. Razna pospešujoča in mnogo hvaljena sredstva po časopisih so vedno dvomljive vrednosti. Treba bo pač potrpljenja in čakanja. To pa kar potrpežljivo sprejmi kot malo kazen za svojo nepremišljenost! S tem boš tudi mamico nekoliko potolažila. Je pač večkrat tako v življenju, če človek podleže tujemu vplivu. — Na dom ne odgovarjam nikoli, zato tudi Tebi ne. Drugič se oglasi bolj obširno! Lep pozdrav!

Rina Filde. Tvoje pismo je govoreča prič- Tvoje razdvojenosti. Saj sama niti ne veš, kaj hočeš. Kar o treh stvareh pišeš, ki se Ti zde vse enako važne in enako dobre in take, da Te vso zavzamejo. Misel na samostan le kar opusti! Nihče Ti tega ne more svetovati, kdor Te le količkaj pozna. — Druga zadeva pa, ko ne veš, kam naj se obrneš, pa se mi zdi, da ni tako nujna, da bi se morala kar odločiti. Zelo dobro je, da stvar z vso resnobo premisliš. Iz Tvojega »usmiljenja« pa gleda Tvoja vihravost, ko ne moreš kaj dalje časa ostati pri enakem čustvovanju. Ali ni najbolj pametno, če na znano pismo sploh ne odgovoriš, pa tudi prav nič ne misliš, kako in kaj? Če pride še enako vprašanje, lahko pozneje odgovoriš, ali pa sploh ne pride, je to znamenje, da je bilo le na koncu jezika. Le malo dekliskega ponosa in doslednosti! Pa nič jadikovanja! In veselo glej v življenje, ki je še celo pred Teboj! Ni življenje zato, da ga ubijaš s takimi razglabljanji! Zato je, da ga živiš in pošteno delaš na svojem značaju, ki mora biti lep, plemenit in

zlasti ožarjen z žensko nesebičnostjo in požrtvovalnostjo. Misli na to in lažje boš živela, ko ne boš imela toliko razvresenih misli! Do prihodnjic lepo pozdravljena!

Zalostna. Tvoja zadeva se je morebiti zdaj že sama od sebe preokrenila ob koncu šolskega leta. Upam, da ti zdaj ne dela več težav. Seveda imata ata in mama čisto prav, ko pravita, da nisi za v samostan, če Te je zdaj prav tam taka malenkost razburila in spravila iz ravnotežja. Take hipne vtise, ki nimajo nobenega pomena, je treba takoj prvič zavrniti; kajti četudi so brez smisla, toliko moči pa vendar imajo, da človeka vznemirjajo; saj to sama čutiš. Da so pa v Tvojem slučaju res brez vsakršnega smisla in pomena, vidiš prav dobro, ker so ostali brez izraza. Najbrž igra pri tem veliko vlogo Tvoja domišljija in pa kakšni spomini iz čitanja; Tvoja mlada dekliska duša pa hoče zdaj to nase obrniti. Seveda pa se resnično življenje navadno zelo razlikuje od onega v povestih. — Upam, da si zdaj že mirna. Piši mi pa kmalu še, da vem, kako Ti je! Pozdrav!

Poletje. Torej še vedno kolebaš in ne veš, kako bi? Veseli me, da si se zdaj ojunačila in prišla do spoznanja. Če vidiš, da je brez smotra nadaljnje beseditanje, je seveda najbolje, da končaš. Da si še pa posvetovala o vsem tudi v M., pa Ti ni treba biti žal. Jasnost in pomoč, ki si jo človek lahko pridobi, še ni nobena nesreča. Vsaj tako sem Te razumela, da misliš, ko praviš, da Ti je žal. Da bi mogla vse prav razumeti, bi morala pač približe poznati vse razmere; ker pa v zadnjem spoznanju nič obširneje ne pišeš, si pač mislim, da si celotno zadevo že sama uredila s seboj in svojo notranjostjo. Saj praviš, da Ti bo že Bog pomagal. In tega Ti prav srčno želim. Pozdravljena!

Rosana. Pravijo, da je pozaba najboljšee in najuspešnejše zdravilo bolnemu srcu, a kaj, ko je pa pozaba tako težka in v mnogih slučajih skoro nemogoča. Najboljše sredstvo zanjo pa je delo, mnogo dela. in tudi telesnega dela. V delu in zanj se morajo koncentrirati vse naše misli, da potem nimajo časa hoditi na izprehode tja, kjer bi se obnavljala naša bol. Ti, kakor vidim, si že krenila na to pot. Pridno si se lotila dela in tudi dela v krožku. In prav je tako! V prihodnjih jesenskih in zimskih mesecih bo, kakor slišim, po vseh krožkih, mnogo temeljitega dela. Ko se boš s sestrami oprijela tega dela, Ti bo gotovo tudi mnogo lažje priti do miru. Seveda je tisti mir najlepši in najblažji, ko klečiš pred tabernakljem. In teh tihih ur v dvogovoru z Bogom Ti prav mnogo želim. Iskren pozdrav!

Skrita, od vseh zapuščena. Nisem prerok, pa vendar sem uganila, da bo tako s Teboj, kakor se je zgodilo. Iz predzadnjega pisma sem čutila, da Ti ni bilo prav, ko sem Ti to povedala. Zdaj si pa sama prav isto izkusila. — Tega ne razumem, da bi bil samo ta Tvoj korak povzročil toliko nasprotovanja Tvoje okolice. Nehote se mi vsiljuje misel,

da morajo biti za to še kaki drugi vzroki. Sicer pa Ti sama bolje veš, kako in kaj; stara si pa tudi dovolj, da se veš ravnati. Razumem pa, da je skrajno neprijetno živeti v takih razmerah. Ali imate doma dovolj delavk po sestrični smrti, da se lahko ukvarjaš s šivanjem? Kako pa je s Tvojim zdravjem? — Upam, da se pri delu razvedriš in ne razmišljaš preveč. Dobro je, da imaš obe tovarišici, četudi najbrž mlajši, da Ti ni dolgčas. Zdi se mi veliko dobro delo, če na ta način skrbiš za dekleta. Veselilo me bo, če pošlješ sliko; Te bom vsaj spoznala. Piši mi pa le pogosto, da ostaneva v stalnem stiku! Bog!

Slovensko dekle. Kar lepo se imaš, kakor opisuješ v pismu. Seveda brez težav pa noben človek ni. Rada verjamem, da zdaj poleti nimaa mnogo časa za čitanje, pa vsaj nedeljo popoldne porabi za to. In v prijetni senci se tako lepo da čitati. Prav je, da si se odločila počakati. Bog Ti daj zdravje! Lep pozdrav!

Gusta. Nisem mislila, da Te ni več med živimi, a čudno se mi je pa zdelo, da tako dolgo nisi pisala. Na govorigo ljudi Ti ni treba kaj prida dati, seveda pa moraš sama paziti, da ne daš povoda za to. Meni se zdi, da ni brez vzroka, kar omenjaš o nezaupanju. Veš, človek, ki živi daleč od doma, vse bolj črno vidi iz pisem domačega kraja, ker se ne more osebno prepričati, kaj je res in kaj ne. Verjeti mora, kar mu drugi sporočajo in če je slabih poročil več kot pa dobrih, je umevno, da v slabo rajši veruje. Nič Ti nečem delati težkega srca, a priznati moraš, da si bila neprevidna s svojim obnašanjem. Zdi se mi potrebno, da o vsem tem prideš na jasno. Napiši najmanj tako dolgo pismo, kakor si ga meni, pa se o vsem tem doobra razgovori. In prepričana sem, da bo jasnost prinesla tudi iskrenost, ki je zdaj pogrešaš! — Potem mi pa piši, da bom vedela, kako se Ti je obneslo. Bog živi!

ROŽNI DOM

Francka G.:

O počitnicah.

Sedaj, po enomesečni praksi se mi zdi, da si je Zinka vse drugače predstavljala delo v domači hiši. Včasih je namreč že kar slabe volje in če le more, se za urico ali dve zaklene v svojo sobo.

Stana, katera se ne ustraši nikakršnega dela, je včasih že nejevoljna in trdo ukazuje sestri, kaj in kako mora delati. Pa je dobro, da je mamica usmiljena in razumna in zato večkrat posvari svojo starejšo: »Odnehaj, Stana, in ne bodi tako trdosrčna! Samo to pomisli, koliko potrpljenja

sem imela s teboj jaz, preden sem te navadila vsega dela! Ti pa hočeš, da bi Zinka znala vse kar čez noč in da bi ona, študentka, nikdar ne bila trudna in naveličana. Meni se pa smili in rada jo imam; saj vendar rada naredi, kolikor more.«

Pa je Zinka reš pridna in že precej dobro ve, kakšno delo jo čaka vsak dan. Brez ukazovanja sama vsako jutro prezrači spalnice in potem po vseh sobah lepo pospravi, pomete in pobriše prah. Sedaj namreč že sama uvidi, da bi ne izgledalo prav nič prikupljivo, ako bi na isti mizi, kjer bi vonjal najlepši šopek, ležalo razmetano vsevprek: knjige in časopisi, ročno delo in obleka in bi bilo vse skupaj še pokrito s prahom.

Tudi to je izprevidela, da dosedaj prav za prav ni znala brati kuharskih knjig. Tamkaj je v tako kratkih besedah povedano, kako se na različne načine pripravljaja sadje in sočivje. Zinka pa je šele v mami šoli spoznala, da je v kuhinji treba poleg izurjenosti tudi mnogo potrpežljivosti. Zato mora sedaj vsako dopoldne prav zares pomagati v kuhinji: lupiti mora krompir, snažiti solato, sekljati čebulo, peteršilj in še mnogo podobnega. Imenitna res niso ta opravila; potrebna pa prav tako kakor recepti za fina jedila, s katerimi mamica ne upa nasititi lačnih in utrujenih poljskih delavcev. In po kosilu, takrat, ko je v kuhinji najbolj vroče, čaka Zinko najtežje delo. Ob lepih dneh je namreč škoda vsakega trenutka, s katerim bi se dekla zamudila doma, ko je vendar na polju toliko dela. Zato ne kaže drugače, da morajo domača dekleta pospraviti z miz, pomiti posodo in obrisano razdeliti na določene prostore. Ker je ob poletnih mesecih v Rožnem dolu velika družina, to opravilo res ni najprijetnejše. Toda mamica na noben način ne trpi, da bi se vse popoldne prestavljala umazana posoda in da bi se po njej pasel cel roj muh.

Tudi to je že spoznala Zinka, da noben vrt ni lep, ako ne delamo v njem vedno in vedno. Ako bi samo sejali cvetice, potem bi se pa dalje nič več ne brigali, bi bilo na vrtu bore malo cvetja. Zato je treba prečepeti popoldan za popoldnevom in pleti gredice, kar ni bilo

prav nič v Zinkinem programu. In ob večerih, kadar ne dežuje, Zinka ne utegne misliti na utrujenost, ampak mora prav pridno zalivati.

Pa še mnogo je takega dela, na katerega Zinka ni mislila takrat, ko je med šolskim letom fantazirala, da ob počitnicah hoče biti mamina desna roka. In pridejo trenutki, ko zavida tiste tovarišice, katere pišejo, da se samo kopljejo, pa delajo izlete in polegajo ob branju romanov.

Oni dan pa, ko je bila na obiskih v Rožnem domu teta, se je pohvalila mama: »Letos pa tudi jaz uživam počitnice, ker mi Zinka tako pridno pomaga pri domačem delu.« — Skrivaj je Zinka ujela te besede; z njimi pa je dovolj poplačana za vse žrtve in za vse delo.

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

Sadje. Vsako leto opozarja »Vigred« ob primernih prilikah naše gospodinje na velik pomen sadja v gospodinjstvu. Sadje kot hranilo je važno še zlasti zaradi tega, ker so vse vrste sadja, razen brusnic, šipkovih jagod in kutin, užitne sveže (sirove).

Sveže, neolupljeno sadje je najokusnejše in tudi najbolj zdravo, ker se nahajajo tik pod lupino vitamini in razne rudninske soli, ki dajejo sadju tako prijeten in poživiljajoč okus. Sadje, katero uživamo neolupljeno, mora biti seveda čisto in umito. Za poznejšo rabo ga sušimo ali vkuhavamo. Za to porabimo predvsem tako sadje, ki se sveže ne ohrani dolgo.

Srednje velik ter dobro negovan sadovnjak donaša gospodinji lepe dohodke in še sadja za domače potrebe. Predpogoj pa je, da se gospodinja na spravlanje, uporabo in prodajo sadja razume. Kakor na vseh poljih, so nam novejša in preizkušena iznajdba tudi pri tem v zdravstvenem in gospodarskem oziru v veliko korist. Zato se naj gospodinja z upanjem ravna po takih navodilih, ki jih čita v časopisih in knjigah.

Najmanj zaleže ali koristi — povzroči pa narodu neizmerno škodo na zdravju in imetju — sadje, ki se prekuha v žganje. Kake množine sadja se prekuhajo, da se dobi par frakeljnov žganja! Vsakdo sme sadje lastnega pridelka prekuhati v žganje. Ponekod porabijo za žganje prav vse sadje.

Po dosedanjih izkušnjah vidimo, da bi mogle proizvajanje in pitje žganja preprečiti ali vsaj omejiti samo naše gospodinje. Gospodinja naj gleda na to, da kar največ sadja

posuši ali vkuha, predvsem pa, da pripravi iz vseh vrst sadja odcedke ali soke, ki nam v vročem poletnem času služijo kot zdrava hladilna pijača. Razumni gospodinji ne bo težko doseči, da se privadijo na take brezalkoholne pijače in na uživanje sadja tudi moški. Skrb gospodinje bodi tudi, da po možnosti nikoli ne manjka pri jedi sadja. Če je sadje na razpolago, ne bo po jedi alkoholne pijače nihče pogrešal.

V nekaterih krajih pripravljajo iz hrusk in jabolk sadjevec. Čeprav ima dober sadjevec precej alkohola, vendar ne povzroči toliko zla, kot pa žganje.

Največja pridobitev za racionalno izkoriščanje sadja je sadna industrija, ki se je v zadnjih letih tudi pri nas močno razvila. V velikih podjetjih se vseh vrst sadje predelava v različne marmelade in odcedke. Po primeroma nizki ceni (liter 20—25 Din) se dobi v vseh večjih trgovinah malinov, borovničev, črešnjev in drugi odcedki. Iz enega litra odcedka se napravi 10 litrov dobre in okusne pijače. Če pomislimo, da stane en sam liter vina Din 20.—, vidimo, kako ogromno premoženje bi ostalo narodu za druge potrebe, če bi se brezalkoholne pijače bolj udomačile.

Za svojo domačo porabo si more vsaka gospodinja brez posebnih naprav pripraviti iz sadja in jagod dobre odcedke.

V Vigredi št. 7, leto 1929, je bilo priobčeno, kako pripravljamo sadne odcedke in marmelade s sladkorjem. V naslednjem pa podajamo nekaj navodil za pripravljanje odcedkov brez ali s prav malo sladkorja. Gospodinja, ki hoče imeti dobro in okusno vkuhanu sadje, mora upoštevati tudi sledeča pravila: Sadje, katero misliš uporabljati, mora biti zrelo, zdravo, suho in čisto. Posodo je uporabljati le tako, v kateri nikoli ne kuhaš mastnih jedi. Če je posoda pločevinasta (emajlirana), ne sme biti prav nič okrušena. Ako uporabljáš za vkuhanje bakren ali meden kotliček, vzemi sadje, ko je kuhano, takoj ven. Steklenice in kozarce umij s sodo in peskom, nato s čisto vodo ter pusti, da se osuše. Zamaške, ki ne smejo biti premajhni, namakaj v mlačni vodi več ur. Preden z njimi zamašiš steklenice, jih preplakni v kropu in obriši vsakega s čisto krpo. Zamašek se v steklenici sčasoma izsuši, vsled tega uhaja zrak v steklenico, kjer se takoj pojavijo plesne glivice. (Tako sadje, odcedek, marmelado ali kompot je treba še enkrat prekuhati.) To preprečiš, ako zapečatiš steklenico s pečatnim voskom ali pa pomočiš gornji del vratu steklenice v raztopino, ki jo napraviš iz čebelnega voska in parafina, vsakega polovico. Marmelado ali odcedek mešaj med kuhanjem s čisto leseno žlico, s katero še nisi mešala nič mastnega. Ko pripravljáš sadje, sladkor in posodo, ne jej kruha zraven, da ne padejo drobtine vmes.

Malinov in borovničev odcedek. Zrele in izbrane maline ali borovnice zmečkaj. Nato naveži na stolove noge (postavi ga na mizo tako, da mole stolove noge v zrak) čist plat-

nen prtič, spodaj pa postavi skledo. Na prtič vlijav zmečkane jagode ter pusti, da se počasi odcede. Ko tako pridobljeni sok par ur stoji (da pade, kar je gostega, na dno), napolni z njim steklenice, pa ne do vrha; nakar zamaši steklenice s čistimi zamaški. Nato ovij steklenice s kuhinjskimi brisačami in jih postavi v velik lonec tesno drugo poleg druge. Še prej pa pokrij dno lonca s slamo. Nato prilij mrzle vode, tako da sega voda malo više, kakor je sok v steklenicah. Tako napolnjen lonec postavi na štedilnik, da voda polagoma zavre in z njo vred tudi odcedek v steklenicah. Vre naj počasi dobrih 30 minut. Ko se steklenice ohladi, jih zapečati, kakor je povedano zgoraj. Na ta način pripravljene odcedke je najboljše, ker ohrani svoj naravni okus in aroma (vonj). Ohraniti ga pa ne moremo tako dolgo, kakor če je pripravljen s sladkorjem.

Drug način pripravljanja odcedkov brez sladkorja. Maline in borovnice zmečkaj in precedi kakor zgoraj. Sok vlij nato v čist lonec, postavi ga na ogenj, da sok hitro zavre. Na vsak liter soka primešaj en gram benecolove kisline ali pol grama salicila (dobi se v drogeriji). Ko sok dobro prevre (2—3 minute), deni vročega v vroče steklenice in jih takoj zamaši in zapečati.

Jabolčni odcedek brez sladkorja. Zrela jabolka zreži na štiri dele, deni jih v lonec in nalij toliko vode, da so vsa jabolka pokrita. Nato jih skuhaj. Ko se ohladi, jih precedi. Nadalje delaj kakor za borovničev ali za malinov odcedek.

Odcedek iz šipkovih jagod. Šipkove jagode, to je sad divjih rož, so najboljše v pozni jeseni, ko so že od slane poparjene. Takrat jih naberi, prereži, deni v lonec in nalij nanje toliko vode, da so vse jagode pokrite. Postavi jih na štedilnik, da par minut vro. Ko se malo ohladi, jih stisni skozi platnen prtič. Sok naj stoji čez noč, nakar ga zopet precedi in zmeri. Na vsak liter soka deni 70 dkg sladkorja. Ko se sladkor stopi, kuhaj sok 15 minut. Še toplega deni v steklenice. Ko se ohladi, zamaši in zapečati steklenice in jih shrani na hladnem in suhem prostoru.

Vzgojeslovje.

Prosto iz italijanščine A. Š.:

OTROŠKA RAHLOČUTNOST.

(Pisma Mariji.)

(Nadaljevanje.)

11.

Ubojgljivost je podlaga vzgoje. Glavna dolžnost staršev je, da jo zahtevajo od otrok neomejeno, brez kvarnega usmiljenja in popuščanja. Še važnejše pa je, naučiti nerovne otroke ubojgljivosti. Ti čutijo namreč mnogokrat pretirano odgovornost za vsako malo dejanje. Če pustimo, da se vodijo sami in čutijo odgovornost, jih postavljamo v nevarnost, da se mučijo z dvomi. Pod vodstvom večje roke pa so mirni in veseli.

Najprvo pa je, da se privadijo nekemu stalnemu življenjskemu pravilu, kateremu se brezpogojno uklonijo. Vsak njih dan je treba natančno urediti, kajti z urejenim življenjem se naučijo pravilno in smotrno misliti in delati.

Nikdar ni dovolj priporočanja, naj otroci vstajajo zgodaj in vedno ob isti uri, tako tudi ob nedeljah. Če pustimo otroku, da jo povleče v nedežjo kar dopoldne v postelji, se mu vrodi prepričanje, da mora prav za prav samo radi šole tako zgodaj vstajati, ne radi družine, zdravja in delavnosti. Polegavanje v jutranjih urah uničuje voljo v otroku, zavaja ga v bolešno domišljijo in škoduje zdravju.

V šolskih dneh je lažje urediti čas. Paziti moramo, da ne preobkladamo otroke duševno, jih ne zaposlujemo z novim učenjem, ko še niso dobro prebavili šolskega pouka. Popolna nevednost staršev, ki ne uvideva niti tega, da je treba vsako delo menjavati s počitkom, je kriva marsikaterikrat skvarjenega otroškega zdravja. Kolikim slučajem malokrvnosti in prezgodnje onemoglosti bi se izognili lahko, če bi pomislili na to! Končno je tako nepretrgano, v trudnosti izvršeno delo tudi slabo in brez velike koristi.

Ko pridejo otroci iz šole, bi morali na zrak, zabavati se in igrati, da se tako vsaj dve ali tri ure dnevno čutijo res otroke. Ne silimo jih k pisanju domače naloge koj, ko pridejo iz šole z izgovorom, da se je treba najprej iznebiti te skrbi in ne podpirajmo te zahteve z običajnim načelom, da je treba misliti najprej na delo in šele potem na zabavo. Delo bo istotako dovršeno, če se ga lotijo z odpočitim in hladnim razumom, od svežega zraka pokrepljenim telesom. V šolskih letih naj se ne preoblaga otrok s privatnim učenjem. Edino izjemo bi napravil v tem oziru za glasbo. Otroku naj se uči eno uro ali pol dneвно kakega instrumenta. Igranje, petje ali doživljanje glasbe je človeku lahko v življenju v veliko tolažbo. Ne zanemarjajmo ničesar, kar bi nam olajšalo življenje, mu dalo večje vrednosti in nam ga priljubilo. Ne pričakujmo od otroka talenta bodočega Beethovna, da se nam bo zdelo vredno trošiti denar za učenje glasbe, potrebno je najprej, da navsezgodaj prebujamo in vztrajno negujemo v otroku nagajenje do glasbe. Presojati muzikalični talent otroka, ki se še ni učil glasbe, je jako negotova reč. Navadno smatramo sposobnega takega otroka, ki ponavlja z lahkoto po posluhu razne napeve. Pozneje se pa lahko izkaže, da mu docela primanjkuje glasbene duše. Ta pa je važnejša in potrebnejša kot posluh, kakor je potrebnejša od vestnega spomina za pesem občutna duša.

Učenje, glasba, sprehodi in igre na prostem: to je otrokovo delo, ki ga mora razumno razdeljeno zaposljevati v njegovih vsakdanjih urah.

12.

Če si otrok zabije nekaj v glavo in nekaj hoče ali noče, sodimo običajno ta pojav kot

izraz trme. Preden ga kaznujemo ali ga kljub njegovi volji prisilimo na nekaj, bi bilo prav, pregledati vzroke te trme. Zopet navajam neki svoj spomin. Veš, da opazujem vse svoje življenje bolest otrok in mi ostane torej v spominu živa otroška slika, kakor jo je bilo izklesalo natančno proučevanje. Spominjam se sedemletnega ali osemletnega otroka, ki se je nekega dne kar na lepem iz neznanega vzroka uprl in ni hotel spati več v temi. Ker je bil navajen od vedno na to, so vsi mislili, da dela to iz trme in niso čuli njegovih vročih prošenj. Ko sem bil par dni pozneje nekega večera pri njih, se je kar naenkrat prikazal iz spalnice, kamor ga je bila prej peljala mati spat, v beli nočni srajci, prebledel v obraz in z bulečimi očmi:

»Mama, videl sem jo...«

In padel je in omedlel v materinem naročju. S težavo smo vendarle dognali resnico. Par dni prej je umrla v zgornjem nadstropju neka stara žena. Dekla ga je vsled neke njegove nagajivosti ostrašila, da ga pride ponoči strašiti ta mrlič.

Kdo ve, kakšne muke je prestajal ubogi otrok tiste večere, dokler ga ni premagala groza in prisilila, da se je zatekel iskat v materino naročje obrambe.

Darujte za Vigredin tiskovni sklad!

Poravnajte naročnino!

Spominjam se nekega drugega dogodka, ki se je dogdil v Gorici v hiši mojega bratranca Alberta. Njegova hčerka se je nekega dne vpricho mene ustavljala in ni hotela predpasati novega predpasnika, ki je bil spredaj zelo nabran. Mati jo je koj nazvala trmoglavko in jo prisilila, da je predpasala omenjeni predpasnik in šla z njim v šolo. Čital sem v njenih očeh takšno žalost, da sem koj zaslutil, da bo nekeje globlje vzrok tega razžaljenja.

Ko se je vrnila iz šole, sem skušal izvedeti iz nje, zakaj ji je neki ta predpasnik tako zoprni. Dekletce je bilo staro komaj enajst let, zato se je branilo, zardelo kot plamen, glas se mu je tresel, a naposled se je vendar le vdalo. Povedala mi je, da ji je rekla neka tovarišica, ko jo je videla prvič s tistim nabranim predpasnikom: »Si kot kakšna noseča ženska!«

Tedaj sem razumel vse. Z enajstim letom je znala, kaj pomeni to: nosna ženska. Nejasno je slutila, kaj je materinstvo: sveto poročeni ženi, a deklici v grozno sramoto. Zrelejša tovarišica jo je s svojo hudobno opazko tako globoko ranila in ji vzbudila nepopisen občutek sramu.

Matere navadno ne pomislijo, kaj se mnogokrat godi v otroški duši. Vedno je kaj, kar se prikrije tudi najbolj paznemu pogledu in kar tvori navadno vzrok tiste navidezne tme.

ORGANIZACIJA

Iz orliške centrale.

Prosvetni tečaj Slovenske orliške zveze, ki je bil določen za 21., 22., 23. julija t. l. na Homcu, je zaradi nepredvidenih ovir preložen na 11., 12., 13. avgusta. Došle prijave veljajo tudi za te dni. Na veselo svidenje!

Mati vzgojiteljica. Po tej tretji izdaji že prav pridno segajo Vigrednice in druge. Vse one, ki so se javili za jesenski in zimski kmetijsko-gospodinjiski tečaj, opozarjamo, da je ta knjiga za vse tečajnice pri pouku iz vzgojeslovja nujno potrebna in naj si jo kmalu nabavijo, da ne bo pošla, ker je veliko povpraševanja po nji.

Kmetijsko-gospodinjiski tečaji. Na mnoga vprašanja glede le-teh odgovarjamo: V kraju, kjer je 16 deklet, vnetih za gospodinjisko izobrazbo in je primeren prostor s štedilnikom ter organizacija (cerkvena ali prosvetna), ali ugledna oseba, ki se zanima za žensko izobrazbo, je ugodno mesto za tak tečaj. Na izraženo željo Orliška rade volje poda vsa pojasnila, pošlje poslovnik in pravilnik s prijavno listino, iz česar je vse nadaljnje razvidno. — Toliko v informaciji.

Sestre sestram.

Krožek Semič. Mogoče se bo čudno zdelo čitateljicam Vigredi, da ne pride iz Semiča noben dopis v Vigredin kotiček. Posebno sedaj, ko izhaja povest, ki jo je mladi pisatelj, kakor se čita, povzel iz našega krožka. Marsikatera izmed vas je vprašala kakega Semičana, če je povest Olgica res povzeta iz naše srede. Sicer smo tudi me nekaj časa debelo gledale, kje bi bil ta Semič. Ščasoma smo se pa le utolažile; ker se pri nas ni kaj takega zgodilo.

Orliški krožek se z vnetim sodelom gosp. župnika Rajnerja Erklavca dobro razvija. Naraščaj in članice z marljivim delom stopajo za orliškimi ideali.

Kakor vsako leto smo tudi letos 25. marca proslavile materin dan z deklaracijami in igrico »Materina ljubezen«. Solze naših dobrih in skrbnih mamic so pričale, da jim je to v tolažbo in uteho tolikim bolečninam, ki so jih pretrpele za nas.

Dne 16. junija je 6 članic nastopilo pri javni prireditvi v Crnomlju.

Lep uspeh našega dela smo imele 30. junija t. l. Prirredile smo telovadno akademijo

in igro »Kaznovana ničemurnost«. Po končani prireditvi je bila prosta zabava.

Trdno vez med nami ohranja skupno delo in ljubezen.

Vsem dragim sestram pošilja semiški krožek pozdrave. Bog živi!

(Op. uredništva: G. pisatelj naše povesti »Olgica« in Vaš rojak je snov za to povest doživel v drugi državi pri istomiselnem društvu. Da jo je krajevno postavil v Semič, je pa imelo bržčas svoj vzrok v tem, ker jo je tu v okviru domačega kraja lažje obdelal. Prepričani smo, da povest našim naročnicam ne bo škodovala in tudi semiškemu krožku ne bo vzela ugleda. Saj bomo v zelo lepem koncu videli, kako dekle v orlištvu najde svojo pot do Boga.)

D R O B I Ž

Naš tolmač.

Tradicija: izročilo izza starih časov;
rezultat: izid;
racionalno: razumno, premišljeno, preračunjeno;
producirati: izvajati, izdelovati;
produkcija: izvajanje, izdelek;
reprodukcija: ponavljanje, razmnoževanje;
konservativnost: vztrajanje na obstoječem;
partija: del, večji del, izlet, razne igre;
ekonomija: gospodarstvo, kmetija, varčnost;
aktualno: resnično, sodobno važno;
specializirati: zanimati se za posebno stvar, v podrobnosti proučevati ali obravnavati.

Štiristoletni jubilej praznujejo letos rogljički (kifečki), ki so priljubljeno pecivo k kavi zlasti v mestu. L. 1529 so Turki oblegali Dunaj. Da bi prišli nemoteno v mesto, so pričeli kopati podzemeljski rov. Toda naredili so račun brez — pekov. Peki, ki so vso noč pekli kruh, so slišali ropotanje pod svojimi pekarijami in so ves Dunaj spravili pokonci. Seveda so Turke pregnali. — Peki pa so tisti dan oblikovali testo v obliki turškega polmeseca. To je Dunajčanom tako ugajalo, da so ohranili to vrsto peciva do današnjega dne. Seveda se je to pecivo razširilo tudi drugod.

Pridobivajte novih naročnic!

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. Izdajateljica Anica Lebar v Ljubljani. — Uredništvo in upravništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Poženel Zora.

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Vsem bralcem bodi kot najbolj
priporočena manufakturna trgovina

R. MIKLAUC „PRI ŠKOFU“

Liubliana - Lingarjeva ulica

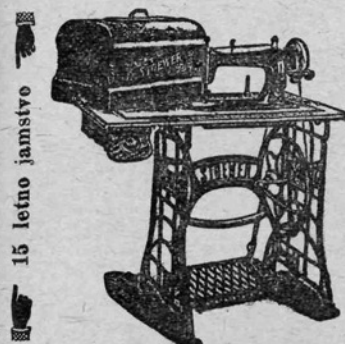
Pred Škofijo 3 (poleg škof. palače)

Velika izbira volnenega, svilenega in perilnega
blaga. Posebna zaloga bele kotenine za perilo,
cvilha za žimnice, blaga za brisače, namiznih prtov,
koltrov, flanelastih odej itd. / Zelo velika izbira vseh
vrst nogavic. / Posebno ugoden je letos nakup vsled
slavja 60 letnega obstoja te obče znane veletrgovine

Najcenejši je „STOEWER“ in „DÜRKOPP“ ŠIVALNI STROJ ker je najboljši!

Vsled najpopolnejše precizne in solidne iz-
delave prekaša vse do sedaj poznane stroje.
Poseben aparat za entlanje (všivavanje)

Pouk v vazenju brezplačen samo pri

15 letno jamstvo

Ugodni plačilni pogoji

LUD. BARAGA, Ljubliana, Šelenburgova 6

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

priporoča: **Gospodinjstvo.** Navodila za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Din 40.—, vezano Din 60.—. Sestavila S. M. Lidvina Purgaj.

Slovenska kuharica. Velika izdaja z mnogimi slikami v besedilu in večbarvnimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Priedila S. M. Felicita Kalinšek. Elegantno vezana Din 160.—.

Prikrojevanje perila po životni meri. Sestavila Ema Arkova. Din 40.—.

Nasveti za hišo in dom. Po praktičnih virih sestavil I. Majdič. Din 20.—, vezano Din 30.—.

Zel in plevel. Slovar naravnega zdravilstva. Solnce, zrak, zemlja in voda so prva zdravila sveta. Din 60.—, vezano Din 70.—. Sestavil F. Magister.

Zahtevajte
v vsaki trgovini izrečno le

Kolinsko cikorijo,

ki je res zelo dober in zdrav
pridatek h kavi

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premočnine pri

Vzajemni zavarovalnici

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice:

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg štev. 33

Nova založba

R. Z. Z. O. Z.

Ljubljana, Kongresni trg 19
in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini

Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

**TISKARNA - STEREOTIPIJA - ČRKOLIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA**

TISKARNA: Izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: Izvrševanje vsa-
kovrstnih ilustra-
cijskih del, v eni ali več barvah, potom
kamenno-, offset- ali aluminijevega tiska
kakor: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov.

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorisih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd